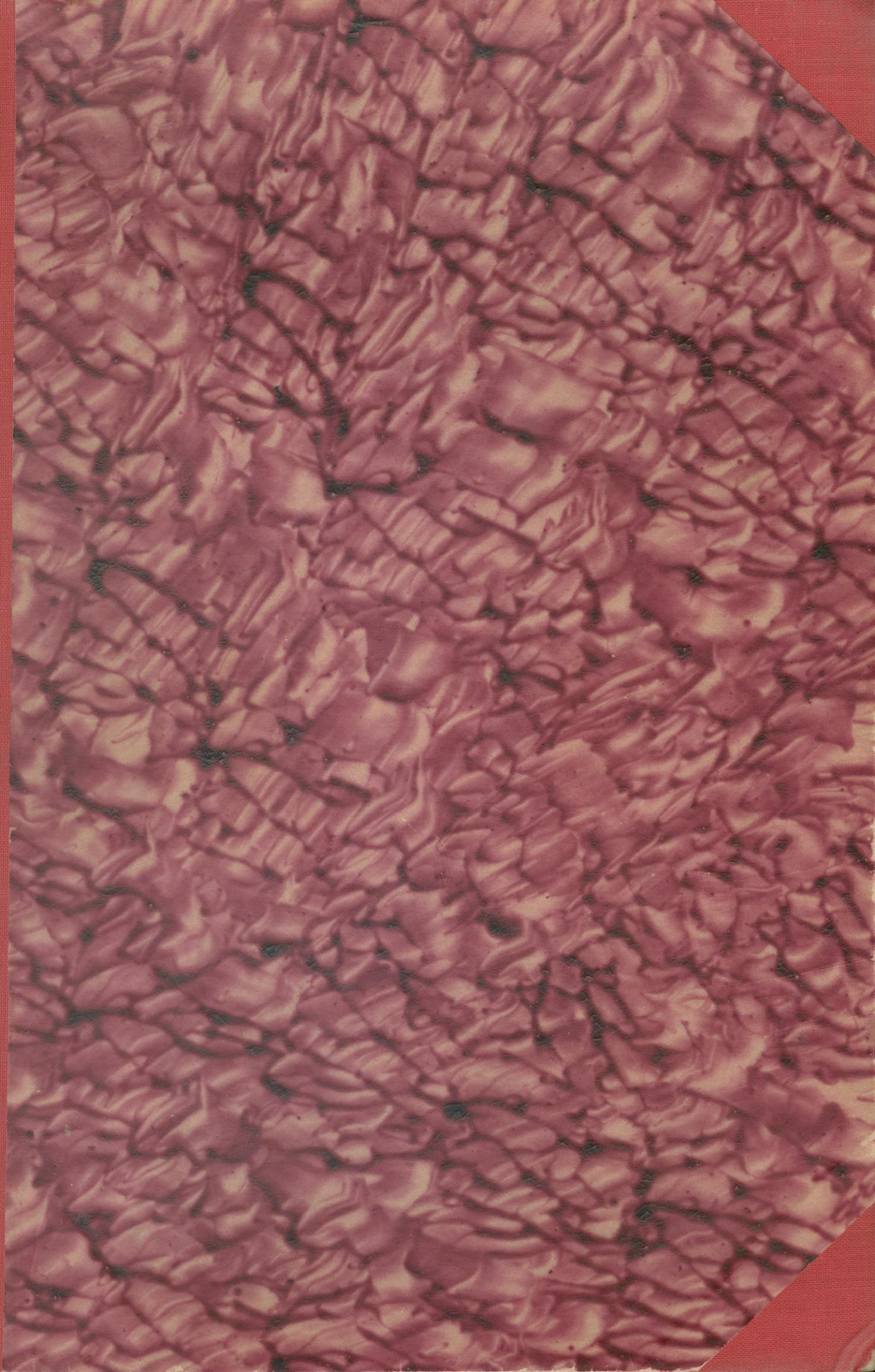

A
TERMÉ-
SZET
1935

**TvH Madártani Intézet
Könyvtára**

Leltári szám: _____

A TERMÉSZET

XXXI-EDIK ÉVFOLYAMÁNAK

TARTALOMJEGYZÉKE

ISMERETTERJESZTŐ CIKKEK, ELBESZÉLÉSEK,
TÁRCÁK ÉS ÁLLATMESÉK.

Bak Pál : Horgászás a Kékesi-tóban	272	Nadler Herbert : Magyar vadásztrofeák tára (18 képpel) 18, 19, 42, 43, 66, 67, 120, 121, 148, 149, 198, 199, 218, 219, 244, 245, 268, 269	
Barcza Imre : A Cimone della Pala északnyugati gerincének átmászása	141	— Állatkerti séták (15 képpel)	97
Behyna Miklós : Hogyan horgásznak a Balatonon?	189	— A budapesti állatkertben 1935 nyarán (12 képpel)	201
Boroviczény Aladár : Zergék (6 képpel)	31	— Egy őszi reggel Somogyban (3 képpel)	259
— Az erdeiszalonka tavaszi vadászatáról (1 képpel)	116	— Fogoly vadállatok között (11 képpel)	283
— A kerecsensólyom fészkenél (5 képpel)	222	Pénzes Antal dr. : Madárvilág a Lágymányoson (3 képpel)	114
— A vadpulyka (5 képpel)	235	Pongrácz Sándor dr. : A nemek vonzalma	6
Borsodi László : »Utolsó tétel a budaira«	63	— Egy német kutató könyve a vízirovarok lárváiról	73
— Március	85	— Négy harmadkori emberszabású majom a Szivalik hegységéből	123
— Virágok és egyebek	169	— Az alkalmazkodás	193
Éhik Gyula dr. : Jancsi	24	Rapaics Raymund dr. : A görög iskolák fája (4 képpel)	3
— Május	118	— Hangarózsák (2 képpel)	45
Félix Endre : Az értelmesség kifejezése a kutya szemében (2 képpel)	15	— Bükk (3 képpel)	57
— A zsemlyesárga magyar-vizsla (1 képpel)	145	— Üdvözlégy tékozló természet (3 képpel)	83
Gelei Gábor : Bütykös-ásólúd a szegedi Fehér-tón (3 képpel)	176	— Vadgesztenye (4 képpel)	111
Gregor Vilmos : Barangolás a Földközi-tenger partvidékén (3 képpel)	8	— Liliomfák (2 képpel)	122
Gyárfás Gizella, Iécfalvi : A körtefa	182	— Virágzó hársak alatt (5 képpel)	135
Hajdu István : Vadászkalandok vaddisznókkal 13, 41, 68		— Szabadföldi kosborfélék (2 képpel)	173
Hankó Kató : Méhecske	130	— Sulyom (3 képpel)	187
— Füstike	254	— Bábakalács, számarkenyér (3 képpel)	211
Kenedy Géza : Barangolás az Aetna környékén (5 képpel)	91	— Sárkányfák (2 képpel)	246
Kilián Zoltán : A lantmadár mint rádióénekes	40	— A magyar gesztenye (3 képpel)	262
— A fényképező postagalamb	116	— Kosborvirágok (4 képpel)	290
Király Iván : Babi (1 képpel)	87	Regős József : Szaporodás és öröklés	142
Királyné Jászai Gizi : Igaz történet Kormos kutyámról	157	Réz Endre : Öttől nyolcig (2 képpel)	192
Kiss Miklós, ittebei : A Városliget mostoha gyermekei (4 képpel)	11	Schenk Jakab : Herman Ottó működése a madártan terén (1 képpel)	214
Kleiner Endre dr. : Vadgalambok a városban	226	Schilberszky Károly dr. : A házigomba-veszedelem (2 képpel)	195
Kolosváry Gábor dr. : A magyar tenger és a nádrengetegek (1 képpel)	38	Siroki (Schmitt) Zoltán : A fészkepítés nagymesterei	150
— Az ősztön halála	216	— A kék-cukormadár tenyésztése	248
— A biai ősember	267	Stein Ágnes : Kis sziklakertem (6 képpel)	265
Kormos Tivadar dr. : Lóra magyar, hív a mult! (5 képpel)	163	Szabados Antal ifj. : Az akvárium	69
Mariay Barnabás dr. : Kabasólymok (1 képpel)	64	— Bölcsőszájú-halak	297
Molnár Gábor : Rovarvadászat az Amazon ösvilágában	90	Szalay Béla dr. : A kőszálikecske (Ibex) (2 képpel) 125, 147, 175, 220	
— Hajnali vadászkaland az Amazon partján (1 képpel)	167	Szalay László dr. : Madárpók a terráriumban (1 képpel)	270
— Óriásteknősvadászat az Amazon ösvilágában (3 képpel)	238	Székessy Vilmos dr. : Diener Hugó (1 képpel)	48
— Karácsony Braziliában (1 képpel)	294	Szent-Ivány Géza dr. : A Csorba-tó	241
		Szilády Zoltán dr. : A régi Brehm házimacska	295
		Szondy György : Mezei	55

Tas József : A víz 25	Vertse Albert dr. : A bőjtiréce (1 képpel) 61
Tasnádi-Kubacska András dr. : Mammutvadászat (2 képpel) 59	Wagner János dr. : A tintahal festéke (1 képpel) 37
Varga Lajos dr. : Az elefánt fülkagyolója mint hőszabályozó 200	— A csigapénz (4 képpel) 139
	— Állati nyersanyagból készült fogporok (3 képpel) 242
	Zay Imre gróf : Megjegyzések »A Föld és csillagok világa« című cikksorozatra 170

RÖVID KÖZLEMÉNYEK.

Behyna Miklós : A balatoni nádasokról 75	Rapaics R. : Mohatermetű virágosnövénykéink a kertben (1 képpel) 249
Kleiner Endre dr. : Madárvilágunk rejtélyes tagja 299	— Az akác és a madársóska levélkéinek mozgása (1 képpel) 250
Maderspach Viktor : Vihar az Alföldön (2 képpel) 273	— A nehéz víz hatása a növények növekedésére 250
Nadler Herbert : Téli vendégek 20	— A növények tündöklése 251
Nagy Jenő dr. : Milyen gerle-fajok élnek Magyarországon? 298	— A búzavirágok fészekörve (1 képpel) 274
Rapaics R. : A növény is léleklizik 20	— Kenyérfa (1 képpel) 300
— Varázsgyűrű 47	— Flamingóvirágok (1 képpel) 300
— Honnan tanulta az ember a balsamozást? 47	— Gyujtógató növények 301
— A gyémánttermelés 96	Szalay Béla dr. : Nyilatkozat 78
— Gombán élősködő gomba 127	Szalay László dr. : Állattani szakülés 20, 46, 95, 96, 127, 152
— A halak nászszíneződésének okozása 152	Szőcs József ifj. : Keresztesőrű Budapesten 299
— Az ivar meghatározása 152	Egyéb közlemények: A Magyarfajta Kuttyákat Tenyésztők Egyesülete 20
— Növénykísértetek 153	— Storcz Mátyás (1 képpel) 75
— Milyen magasra hatolnak a virágosnövények? 177	— A Nemzeti Vadászati Védőegylet 273
— Világító baktériumok 178	

HIREK AZ ÁLLATKERTRŐL.

Anghi Csaba Geyza : A galléros pávián (3 képpel) 22	Szabó Ferenc dr. : Borjúfókák (1 képpel) 181
— A délamerikai hópatkány, vagy nutria (1 képpel) 49	— A shetlandi pony (1 képpel) 229
Bohutinsky Frigyes : Görény az állatkertben 24	— Az ember nevelő hatása a fogságban tartott állatokra (1 képpel) 251
— A szabadon telelő madarak (1 képpel) 50	— Az állatkerti barnamedvék (1 képpel) 276
— Az állatkerti kondorkeselyű (1 képpel) 129	Szombath László : A nagy-károkatona (1 képpel) 22
— A szalagos-sikló (1 képpel) 230	— A vörösnyakú-lúd (1 képpel) 49
— Az állatkerti madárállomány (2 képpel) 253	— A gázlómadarak nagyrópdeje (1 képpel) 77
— Az állatkerti rigók és seregélyek (2 képpel) 277	— Az üstökös-gém (1 képpel) 78
Király Lajos : Virágzó sárkányfa (1 képpel) 76	— Az állatkerti akvárium 128
— A fenyőpálmák a pálmaházban (1 képpel) 76	— A madárházi nagyrópde (1 képpel) 129
— A klárispálma nevelése üvegházunkban (1 képpel) 128	— Fialat uhuk (2 képpel) 155
— A sallangvirág (1 képpel) 154	— A szárnyas-morgóhal (1 képpel) 157
— A szobahárs (2 képpel) 179	— A nyolckarú-polip (1 képpel) 178
— Perui-oszlopkaktusz (1 képpel) 227	— A koronásdarú (1 képpel) 180
— Galagonyacserjék (1 képpel) 275	— A nandú (2 képpel) 228
Nadler Herbert : Lovagló- és hajtóiskola (3 képpel) 153	— Az állatkertben ritkán fészkelő madarak (1 képpel) 229
— »Arany« (1 képpel) 154	— A szemölcsös-leguán (1 képpel) 252
— Az amerikai-bövények (1 képpel) 156	— A csikóhal (1 képpel) 252
— A dajkaság (2 képpel) 156	— A fácánházat átalakítottuk (2 képpel) 275
Szabó Ferenc dr. : Fialat oroszlanok és kölyökkutyák barátsága (1 képpel) 180	— Az állatkert ajándékozói 181, 278
	Helyreigazítás (1 képpel) 178

KÖNYVEKRŐL.

Éhik Gyula dr. : Hankó Béla dr. »A magyar ló eredete« 96	Nadler Herbert : Széchenyi Zsigmond gróf »Elefántország« 21
Miltényi László dr. : Greguss Pál »Bevezetés az öröklésben« 227	Pénzes A. : Gyulai Ferenc dr. »A másolás« 302
	Wagner János dr. : Gebhardt Antal dr. »Az abaligeti barlang élővilága« 302

KÉPEK.

Ajtay-Heim Jenő dr. vitéz : Üstökös-gém 78	Boroviczény Aladár : A sziklafal közepén van a kerecsensólymok fészkeinek helye 222
Baumöhl Vilmos : Százados hársfa egy romhányi kastélykertben 138	— A kerecsensólymok fészke a három fiókával 222
Boroviczény Aladár : Zergék hona 31	— A kerecsensólyom-tojó fiókáit eteti 223
— Zergesuta gidájával 32	— A hím kerecsensólyom felszáll a fészkekről 224
— Száguldó zergék a havasi lejtőn 33	— A kerecsensólyom-tojó egy ürgével a karmaiban a fészek előtt kering 225
— »Velem szemben legelt a bak« 34	— Alkonyattal a fákon alvásra elhelyezkedett vadpulykák 235
— Zerge télen a fenyőerdőben 35	
— Ötéves zergebak 36	

Boroviczény Aladár : A szép madár rút arca	236	Hölzel Gyula : Pávatyúk csibéivel	253
— A vadpulyka-kakas szakállá	236	— Az állatkertben szabadon fészkelő nyárilúd	254
— Vadpulykák gyülekezése alkonyattal	237	— A tízeztövis piros bogyóterméssel dúsan meg-	
— Felgallyazott vadpulyka	237	— rakott ága	275
Brogli, G. : Aretusa nimfa forrása Syracusában	91	— Az átalakított fáciánház	276
— Az Anapós folyó	92	— Tornászó barnamedve	276
— Az Aetna főkrátère	93	— »Fogoly vadállatok az állatkertben vasrács	
— Polyphemosz lávaszirtjei Acireale előtt	94	— mögül néznek bennünket	283
— Taormina tengerpartja	95	— Szelid őzbak arcképe	286
Brook, Arthur : Angliában, Walesben, erikás bozót-		— A borját elpusztító indiai elefánttehén	288
— ban fészkelő erdeiszalonka	117	— Az egyik majomketrec kíváncsi lakói	289
Brozák Ferenc : » . . . szép világos szemével hosszasan,		Jablonkay Rezső : Vapiti-szarvasok az állatkertben	233
— mereven a messzeségbe bámuló párduc	284	— A vadmacska szeme	285
Erős Béla dr. : Oroszlánpár vasrács mögött	288	— Az állatkerti közönséget figyelő csimpánzok	287
Farkas Géza : Behavazott nagyvirágú hangarózsa	45	Király Iván : »Bábi«	88
— Nagyvirágú hangarózsa	46	Kiss Miklós, ittebei : Páfrányfenyő a nagykörönd	
Fekete Géza : Öreg gesztenyefa a veleimi gesztenyés-		— sarkában	11
— ben	264	— Az öreg tiszafa-bokorba ültetett dísz-boróka-	
Félix Endre : A kétéves »egyik« magyar-vizsla	16	— fenyő	12
— A héthónapos »másik« magyar-vizsla	17	— Vérbükk	13
— Zsemlyesárga magyar-vizsla	146	— Mocsárfenyő	14
Francé, R. nyomán : A cannosai óriási platánok		Kogutowicz Károly : Viharfelhők Szeged fölött	273
— egyike	5	— Gomolyfelhők	274
— A janicsárok platánja Konstantinápolyban	7	Kolosváry Gábor dr. : A Balaton partjának elnádoso-	
Fromantin, Eug. : »A sólymász«	164	— dása Kenese és Világos között	39
Gelei Gábor : A Fehértón elejtett bütykös-ásólúd		Kunár Endre : Dankasirály	77
— hátoldala	176	— Fehér pávakakas	185
— A Fehértón elejtett bütykös-ásólúd hasoldala	177	— Taránszarvasok az állatkertben	211
— A fehértói bütykös-ásólúd kitömve	177	Lotz Károly : »Agarászat«	165
Gregor Vilmos : Görög seprőkészítő Rhodosban	8	Molnár Gábor : Az elejtett kajmán az Amazon part-	
— Vízholdó szamarak Sidi-Bou-Saidban	9	— ján	168
— Leptis magna főutcája	10	— A szerző kísérei egy óriásteknőssel	239
Hege, Walter : A bábakalács száras alakja	212	— A szerző egy óriásteknősön	239
Heidelberg Klára : Fogságban született tigrisek	281	— Az óriásteknősök tojásai	240
Hölzel Gyula : Nagy-kárókatoná az állatkertben		— Az Amazon egyik mellékfolyója, a hat kilométer	
— Hím gallérospávián	23	— széles Tapajos partján	294
— Az állatkerti majomház új lakója	24	Nadler Herbert : lovag Rothermann Hubertus öz-	
— Vöröskánya	49	— agancsa	18
— Az állatkerti nutria fiaival	50	— herceg Hohenlohe Oehringen Ágost páratlan	
— Az állatkerti nagytó téli képe	50	— tizenhatos szarvasagancsa	19
— Dracaena congesta Endl. az állatkertben	76	— Neth Aladár özagancsa	42
— Két Cycas revoluta Thbg. az állatkertben	77	— gróf Pejacevich Mikó Pál páratlan tizennegyes	
— Klárispálma termő virágzata	128	— szarvasagancsa	43
— Kanálsőrű-bakcsó	129	— báró Harkányi Sándor özagancsa	66, 67
— Az állatkerti kondorkeselyű	130	— gróf Zichy János István özagancsa	120
— Az állatkerti hajtóiskola négyesfogata	133	— gróf Chotek Rezső özagancsa	121
— Lovagló fiúk az állatkertben	153	— gróf Strachwitz Lajos Károly dr. páratlan tizen-	
— Hajtóiskola az állatkertben	154	— hatos szarvasagancsa	148
— Sallangvirágok	154	— Borbon Alfonz herceg zergekampója	149
— »Arany« a tizedik borjával	154	— Ágoston Manó páros tizennegyes szarvasagancsa	198
— Fiatal uhuk	155	— gróf Nádasdy Pál muflonsigája	199
— Egy állatkerti öreg uhu	155	— gróf Pálffy Pál páros tizenkettes szarvas-	
— A Berlinből érkezett amerikai-bölnyethén	156	— agancsa	218
— Szomáljuh és muflonbárány	156	— Dr. Thurn Rumbach István páratlan tizenhatos	
— A muflonbárány dajkjával	157	— szarvasagancsa	219
— Szobahárs az állatkertben	179	— Ziller János páros tizenkettes szarvasagancsa	244
— A szobahárs virágzata	179	— gróf Szapáry István özagancsa	245
— Fiatal oroszlánok és kölyökkutyák jóbarátság-		— Kállay Miklós páros tizennyolcas szarvas-	
— ban	180	— agancsa	268
— Az állatkerti koronásdarú	180	— Klózel Oszkár páros tizenhatos szarvasagancsa	269
— Borjúfókák	181	— Dült-törzsű öreg hárs fiatal tőhajtásokkal	135
— Az 1933 november havában született jegesmedve		— Öreg, pudvástörzsű hárs a Kecskékó keleti	
— anyjával	202	— oldalán	136
— Tengeripókok az akváriumban	202	— Százados hárs embermagasságú tuskómarad-	
— »Hanna«, az új nőtény csimpánz	203	— ványa	137
— Nőtény koronásmajom szopós fiával	204	— Reggeli barkácsolás után	259
— A kis oroszlánkölykök	204	— Az elejtett dámlapátos az alkörmösben	260
— Ezüstróka kölykeivel	205	— A barkácsoló koci	261
— »Buckó«, a negyedfél éves európai-bölnyethén		Orosz Endre : Az Entz-féle kőszálikecske-lelet a	
— a június 25-én született üszőborjával, »Buksi«		— kolozsvári Állattani Intézet múzeumában	126
— val	205	Osváth Károly : Virágos cseresznyeág	85
— Jávorantilop-tehén borjával	206	Pénzes Antal : Platánfák a Margitszigeten	4
— A vadkoca malacáival	206	— Téli bükkös a Jánoshegyen	57
— Az állatkerti perui-oszlopakasztusz gyümölcse	228	— Virágzó vadgesztenyefa Budapesten, az	
— Shetlandi pony-csikók az állatkertben	230	— Erzsébet-téren	113
— Szalagos-sikló az állatkerti terráriumban	230	— Kislile pelyhes fiókája a Lágymányoson	114
— Részlet a székesfővárosi Állat- és Növénykert		— Kislile tojásai a Lágymányoson	114
— pálmaházának növényzetéből	246	— Partifecskek a Lágymányosi-tó mentén	115
— Az állatkerti nilgau-bika	251	— Agár-kosbor	173
— Szemölcsös-leguán az állatkerti terráriumban		Pirger Imre : A dunaföldvári mammut koponya	60
— Csikóhalak, tūhal és tengeri-sűn az állatkerti			
— akváriumban	253		

Priemel, Kurt dr. : Hím csimpánz és nőtény orangután párbeszéde a frankfurti állatkertben	102	Vajda László : A sulyom levélmozaikja	189
Procopius Béla : Árnyék a bükkerdőben	58	— Bábakalács az Irottkón	212
— Öreg hársfa egy dunántúli kastély udvarkertjében	138	— Szamárkényér a réten Budakalász mellett	213
Réz Endre : »A mama mintha valami gyanusát neszelne . . .«	192	— Tavaszli lúdhúr	249
— »A Hollófészkek és Málnahegy között fehér felhő úszott . . .«	193	— Madársóska	250
Rosta János : A kétéves kis »Gréti« sem fél a kéthónapos oroszlanóktól	204	— Gesztenyekupacsok	262
Roubal, F. : A mammut	53	— Érik a magyar gesztenye	263
Schack, W. : A betanított csimpánz a frankfurti állatkertben	101	— Dunántúli búzavirág	274
Schneider, Elfe : Barátpapagájok fészkeboglyájukon a berlini állatkertben	98	— Méhkosbor Susákon	292
Sieber Ferenc : »...a tigrisnek komoran ránk meredő nézése . . .«	284	— Légykosbor Alsódbáson a réten	293
Stein Ágnes : Páfrányok a sziklakertben	257	Vertse Albert dr. : Bójtirécék	62
— Téltemető	265	Vezényi Elemér : Laetare	55
— Pilisi-len	265	— Kabasólyom	65
— Pirosló-hunyor	265	— Amikor a mezőn tavaszodik	81
— Karácsonyi-rózsa	266	— Gyöngyös-papagájhal	157
— Biboros-kosbor	266	— Szárnyas-morgóhal	178
Strömpl Gábor : Bükkös a Bükk-hegységben	58	— Nyolckarú-polip	179
Szabó-Patay József dr. : A hím madárpók a fészket befedő lapos kő tetején	271	Villecz Pál : Óriás sárkányfa Teneriffa-szigeten	247
Szente-Geisler Kázmér dr. : Vajjon a vasrács mögött lapuló rókának mi jár az eszében?	290	Wagner János dr. : Közönséges tintahal	37
Szombath László : Tengeri-árvalányhaj az állatkerti akváriumban	203	— Cypraea annulus és Cypraea moneta	139
— Nyolckarú-polip az állatkerti akváriumban	203	— Csigaházak, amelyekből pénz készül	139
— Félnapos nandú	228	— A pénznek használt afrikai Achatina balteata nevű óriási szárazföldi csiga házai	140
— Négynapos nandú	228	— Melegövi tengerekben élő Spondylus egyik teknője	140
— Kilennapos ezüstsírály	229	— Kőkorall	243
— Tatarozzák a sasröpdét	276	— Az ehető osztriga egyik teknője	243
— Énekesrigó	277	— A közönséges tintahal héja	243
— Seregély a madárházban	277	Wolny Károly : Feketehattyú az állatkertben	209
Torkos Ferenc : Másfélévszázados vadgesztenyefa Győrött	112	Zsivny Viktor : Majomkenyérfa vagy baobab	300
— A győri Torkos-ház vadgesztenyefájának törzse	112	Zubor István : Flamingóvirág	301
Vadas Ernő : Téli halászat a Dunán	1	Ismeretlen és névtelen szerzők : A galléropáviának sziklája a hamburgi állatkertben	23
— Éberség	3	— Diener Hugó arcképe	48
— Zuzmara	29	— Storcz Mátyás arcképe	75
— Virágzó mandulafa	83	— Kecskantilopok a hellabrunni állatkertben	99
— Cseresznyevirágok	84	— A berlini óriás gorilla	100
— Vadgesztenye	111	— A gorilla	100
— Lepkekosbor	291	— A gorilla arcképe	101
— Papucskosbor	291	— A hellabrunni állatpoló az elefántcsaláddal	102
Vajda László : A »hét testvér« platán a Margitszigeten	7	— A frankfurti új majomház belseje	103
— A kerti-liliomfa virága	109	— Az új majomszikla Berlinben	103
— Kerti-liliomfa a Szabadságtéren	122	— Az óriás alaszka-medve Berlinben	104
— Fehér-madársisak a Pilis-hegységben	174	— Elefántcsorda a hellabrunni állatkertben	104
— A sulyom levélrózsái	187	— Afrikai állatok csoportja a hellabrunni állatkertben	105
— A Duna-ág vizinövényzete Szigetszentmiklós mellett	188	— Nincsen kerítés, csak határárok	105
		— Európai-bölénybika a berlini állatkertben	106
		— Állítólag kaukázusi szarvpár	125
		— »Sólymászta«	161, 163
		— »Gambrinus« kisbéri angol félvér-mén magas iskolában Horváth Zdenko alezredes alatt	166
		— A Merulius lacrymans rombolási jelenségei	196
		— Merulius lacrymans padlódeszka alján	197
		— Herman Ottó arcképe	215

A TERMÉSZET

KIADJA: BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS
ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERTJE
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VI., ÁLLATKERT
TELEFON: 19-4-30

SZERKESZTI:
NADLER HERBERT
A SZÉKESFŐVÁROSI
ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERT
IGAZGATÓJA

MEGJELENIK MINDEN HÓ 15-ÉN
ELŐFIZETÉSI DÍJ:
EGY ÉVRE 6 PENGŐ
FÉLÉVRE 3 PENGŐ
EGYES SZÁM ÁRA 60 FILLÉR

XXXI. ÉVFOLYAM

1. SZÁM

1935. JANUÁR

TÉLI HALÁSZAT A DUNÁN.

Vadas Ernő felvétele.

TARTALOM:

Rapaics Raymund dr.: A görög iskolák fája.
Pongrácz Sándor dr.: A nemek vonzalma.
Gregor Vilmos: Barangolás a Földközi-tenger partvidékén.
Ittebei Kiss Miklós: A Városliget mostoha gyermekei.
Hajdu István: Vadászkalandok vadászokkal.
Magyar Vadásztroféák Tára.

Félix Endre: Az értelmesség kifejezése a kutya szemében.
Rövid közlemények.
Könyvekről.
Mi újság az Állatkertben?
Éhik Gyula dr.: Jancsi.
Tas József: A víz.

**47° C. rádiumos
hőforrások.**

**Szent Gellért
Gyógyfürdő
és Szálló**

BUDAPEST

HULLÁMFÜRDŐ

A legtökéletesebb
gyógyberendezések.
Elsőrangú gyógyzálló
a fürdővel közvetlen
kapcsolatban. Diétás konyha.

GUNDEL

állatkerti vendéglői
kiváló konyháiról közismertek

P O L G Á R I Á R A K

Z E N E

Éttermei és terrasza a Gellért-szállóban a vidékről
felranduló közönség és külföldi látogatóknak
kedvelt szórakozási helye.

TÉLI SPORT

VIVÓSPORT

BOXSPORT

Skaba és Plöki

BUDAPEST

VI. VILMOS CSÁSZAR ÚT 33.

A természet kedvelői
nem bánják meg, ha
megnézik
a székesfővárosi kertészetnek
egyik remekét,
a NÉPLIGETET és
abban
meglátogatják

SZÜTS JÓZSEF

fővárosi
nagyvendéglőjét

Mindennap élő halból frissen
főzött halászlé!

**ARANYHALAK, EXOTIKUS DÍSZHALAK,
AQUARIUMOK, HALELEDEK ÉS VIZINÖVÉNYEK**

LEGOLCSÓBB ÁRBAN

KIRCHKNOPF ISTVÁN

Budapest, IX., Calvin-tér 8. (Református templom mellett.)
Árjegyzéket küldök!

SCHREIER BÉLA

kereskedelmi részvénytárs.

BUDAPEST

VII., Izabella-utca 34. sz.

Tel.: 43-8-49 és 32-0-52

Vesz és elad

mindennemű szálas és
szemestakarmányt,
örleményféléket, gabona-
neműeket, fűszert, hűve-
lyes és gyarmatárut.

Mauthner Ödön

Fennáll
61 év óta.

magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság

Központ: Budapest, VII., Rottenbiller-utca 33.

Telefon: 46-3-65

Sürgőnycím: Mauthnerek

Fióküzlet: 1. számú

**IV. KER., KOSSUTH LAJOS-UTCA 4.,
a Ferencrendiek templomával szemben**

Telefon: 89-2-15

Új nagy FŐÁRJEGYZÉK, továbbá
gazdasági mag különárjegyzék
ingyen és bérmentve!

Fióküzlet: 2. számú

**VI. KER., VILMOS CSÁSZAR-ÚT 59.,
a Nyugati pályaudvar közelében**

Telefon: 29-1-94

ÉBERSÉG.

Vadas Ernő felvétele.

A GÖRÖG ISKOLÁK FÁJA.

Írta: Rapaics Raymund.

A görög iskolák sok tekintetben nagyon különböztek a mi iskoláinktól, noha a *gymnasium* nevet tőlük örököltük. Eredetüket a görög hősök tiszteletére vezetik vissza, a görög városok ugyanis az elhunyt hősök tiszteletére templomot építettek s a templom köré fát, vagy fákat ültettek. A hős temetésén harci játékokat és versenyeket mutattak be, majd halála évfordulóján a versenyeket évről-évre megismételték. A versenyek előkészületeibe lassanként bekapcsolódott az ifjúság oktatása. Ettől az időtől kezdve a hős szentélyét — görög nevén *heroon* — ha az ifjúság oktatását is szolgálta, *gymnasium*-nak nevezték.

Ezeknek a görög iskoláknak eleinte csak a testi ügyesség fejlesztése volt a célja, később a szellemi oktatásra is sor került. Minthogy az ifjúság ott gyülekezett, odajártak hallgatóságot keresni a görög bölcselek is és ott hirdették tanaikat. Athénnek négy *gymnasiuma* volt, leghíresebb közöttük az Akadémia, amely egy *Hekademos* nevű hőstől kapta nevét. Az athéni Akadémia egykor központja volt a görög bölcsészetnek. Ebben az időben már nagy területet foglalt el és tulajdonképpen hatalmas árnyas kertté fejlődött, amelynek közepén terebélyes platánok sorakoztak, a fák

között pedig padok voltak, hogy a sétáló és vitatkozó bölcselek időről-időre megpihenhessenek.

Amint látjuk, az európai árnyas kertek eredete szorosan összefügg a görög iskolák történetével s a görög iskoláktól, az athéni Akadémiától mint hagyományt örököltük leg-hatalmasabb terebélyes díszfánkat, a platánt. Az athéni Akadémia története azt tanítja, hogy *Kimon* korában fejlesztették nagygyá és ekkor alakították nagyszerű ültetvényeit. Valószínű tehát, hogy *Kimon* korában lett a platán divatos sorfává, mert ettől az időtől kezdve minden görög iskola ültetett platánsort, sőt később a görög bölcselek magánkertjeikben platánok alá vonultak pihenni és gondolkodni.

Mindezt nemcsak a platán világtörténeti szerepének megvilágítására mondtam el, hanem azért is, mert ennek a szép fának a nevét a középeurópai újkori nyelvekbe is az athéni Akadémia platánjai közvetítették. *Plinius* mindentudó természetrajzában felsorolja korának híres platánfáit s a felsorolást így kezdi: »A platánok között a legelső hírnevét az athéni Akadémia fasorának példányai érdemelték ki, mert ezek gyökerüktől első águkig

33 cubitus magasak.« Egy *cubitus* »harmadfél lábnyi mérték«, ebből következtethetünk az athéni híres platánok nagyságára. Az ókori görög iskolák és az athéni Akadémia emlékét az újjászületés kora ismét felelevenítette. De az Akadémia emléke elvászthatatlan volt a platánokétól s az athéni Akadémiával a platánok emléke is felújult.

Egyelőre ugyan még csak a nevük terjedt el a közép-európai nyelvekben, például a magyarban is. Jellemző ebben a tekintetben *Páriz Ferenc* 1708-ban megjelent latin-magyar szótára, amely természetesen elsősorban az iskolai latin nyelv oktatását kívánta szolgálni. Ez a szótár a XVIII. század végéig valósággal kútforrása volt a latin-magyar szótárismereteknek és több kiadása jelent meg. *Páriz* szótára latin-magyar részében a következő szópárokban találjuk a platán emlékét:

Plataninus =
Plátánosfából való,

Platanon =
Plátánosfákkal beültetett hely,

Platanetum =
Plátánosfa termő hely,

Platanus =
Kiterjedt, leveles, kedves árnyékú Plátánosfa.

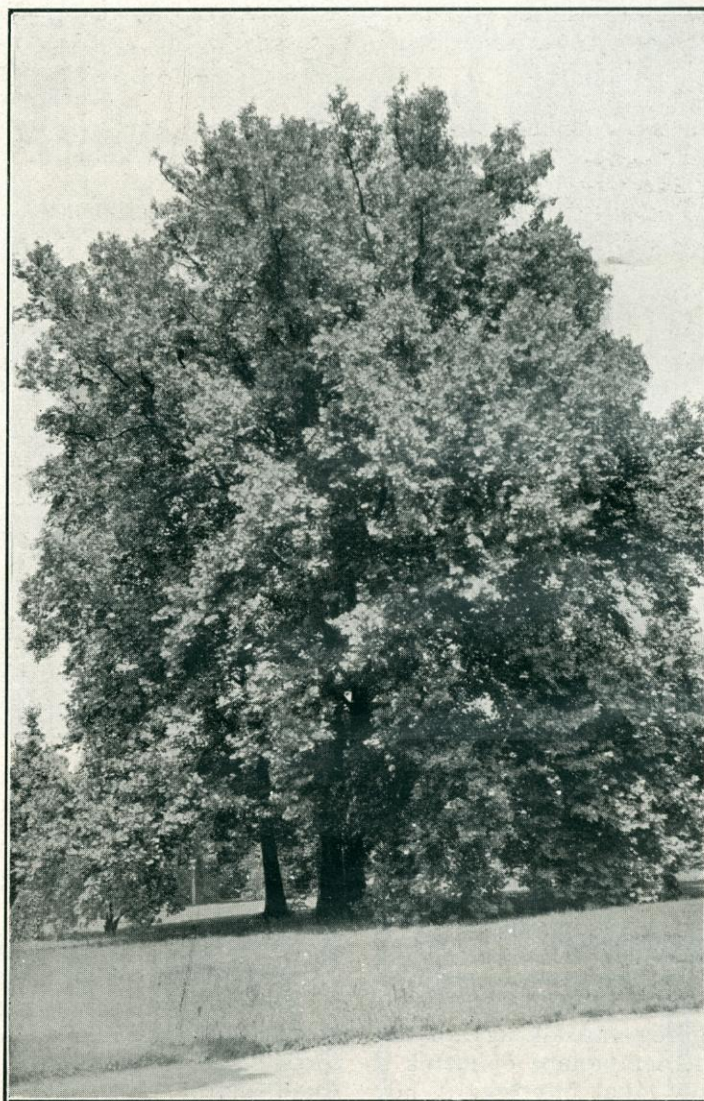
Ez a »Plátános« plátánosznak olvasandó és a növény görög neve. A szótár magyar-latin részében hiába keressük a platánt. Nyomban látni fogjuk, hogy nem ok nélkül.

Középeurópában a platán nem honos, amikor azonban a XV. században itt is felébredt az érdeklődés a tudományos növénytan iránt, a fűvészek — ahogyan akkor a növénykutatókat nevezték — a hasonló levelű juharfajokkal helyettesítették. A fűveskönyvekben ugyanabban a fejezetben olvashatunk a platánról és a platánlevelű juharokról, csak *Linné* természetrajzának elterjedése után kezdték a platánt élesen megkülönböztetni a platánlevelű juharoktól, amilyen például az *Acer platanoides* és *pseudoplatanus*; ezek, amint látjuk, faji nevükben még most is viselik

a régebbi századok emlékét. Magyarországon a platán még a XVIII. század végén is ismeretlen volt. Olvassuk el *Grossinger János* egyébként komoly növényismeretre valló faismerettanát, amely 1797-ben jelent meg és nyomban megállapíthatjuk, hogy *Grossinger* egész életében sohasem látott platánt.

Mivel Magyarországon a XVIII. században még nem ültettek platánfát, *Páriz Ferenc* sem vette fel a nevét szótára magyar-latin részébe. Nálunk még ekkor is csak annak volt szüksége a »Plátánosfa« nevének ismeretére, aki a régi Athén történetét tanulta.

A platánfa, mint természetrajzi valóság, nálunk csak a XIX. században jelent meg és terjedt el és pedig határozottan a nyugati ízlés hatása alatt. Tudjuk, hogy az angol díszkertészeti ízlés Angolországból a szárazföldön keletnek vonulva, a XIX. század legelején hozzánk is érkezett és vele megkezdődött a fák természetes szépségének méltányolása. A platán, mint a leg hatalmasabb terebélyes fa, festői szépségével az angol kertben méltán az első helyekre került. Csak hogy ez az újdivatú platán nem azonos a görög iskolák platánjával. Ez az újdivatú platán, mint általában korunk sok divatos fája, Amerika

Platánfák a Margitszigeten, teljes lombdíszen. *Pénzes Antal* felvétele.

szülötte. Első példányait még a XVII. század elején hozták Angolországba Északamerikából, amelynek keleti felében honos. Angolországból, az angol tájkerttel együtt, a XVIII. század végén és a XIX. század elején egész Európában terjedt el és akkor sem kellett hátrébe szorulnia, amikor a tájkertészek az európai kertekben a régi idők keleti platánját is kezdték ültetni, mert ez kevésbé fagyálló.

Korunkban az európai kertekben három platánfaj látható. Az Amerikából hozott fajt újvilági-platán (*Platanus occidentalis*) néven különböztetjük meg. Ennek levélkarélyait nem nagyon mély bevágás választja el egymástól, a virágzati kocsányon többnyire csak egy

virággömb fejlődik, virágai hattagúak. A régi görögök és rómaiak platánfáját a tudomány most keleti- vagy óvilági-platán (*Platanus orientalis*) néven ismeri, ennek levélhasábjait mély bevágás választja el, a kocsányon két-négy virággömb fejlődik s a virágok négytagúak. A Balkánon, Kis- és Nyugatáziában honos. A harmadik a juharlevelű-platán (*Platanus acerifolia*), manapság ez látható legnagyobb számmal kertjeinkben. Ez levele karélyozottságában és a virággömbök számában — egy kocsányon többnyire két virággömb van — középső helyet foglal el az előbbi két faj között, ezért vannak, akik azt tartják, hogy az újvilági- és az óvilági-platán keresztezésével tenyésztették ki valamely kertészetben. Mások viszont kimutatták, hogy a Földközi-tenger vidékén vadon is előfordul, Kis-áziában a patakok partján cserjetermetű példányai igen gyakoriak és a hegyekbe ezer méter magasra is felhatolnak. A juharlevelű-platán ma is élő rejtélye a növényrendszertannak.

Németországban a három faj közül csak az újvilági- és a juharlevelű-platán gyakori, ezek ugyanis fagyállóbbak. Nálunk a kényesebb óvilági faj is jól megvan. A magyar kertészet történeti emlékü platánja is óvilági-platán, ezért bemutatom az óvilági-platán legöregebb és részben világhírű példányait.

Bouillon Gottfried platánjának emlékét monda őrzi. Eszerint a Szentföldre vonuló keresztves vitéz Bujukderében sátrát egy platánfa alatt ütötte fel, amelynek hét ága volt, ezért »a hét testvér, jedi kardas«-nak nevezték. Ennek a fának korát hajdan négyezer évre becsülték, a mondában természetesen ez a legnagyobb-részt mondai elem, mert a platán nem ér el ilyen magas kort.

Konstantinápolyban az egykor hatalmas szultánok lakóhelyén, a Szerájban, a »Hagia

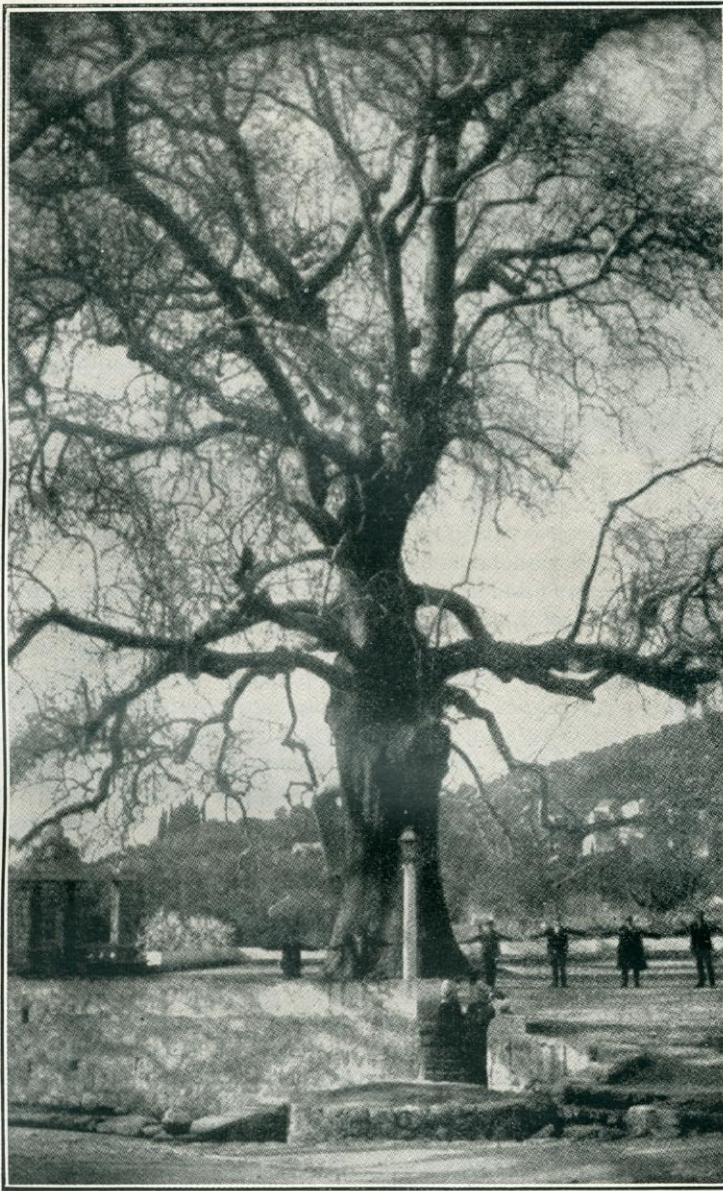
Sofia«-templom mellett áll a janicsárok platánja, vagyis inkább az egykor hatalmas fának már csak a romja. Korát kétezer évre becsülik, mindenesetre régebbi, mint a törökök uralma Konstantinápolyban. A janicsárok ez alatt a platán alatt gyülekeztek és a szultánok önkényuralma sok véres ítéletet ott hajtatott

vége. Amikor pedig a szultánok a janicsárok önkényeskedéseit megelégtelték, ezek ott lelték halálukat; 1826-ban II. Mohamed ez alá a fa alá parancsolta össze az utolsó 15.000 janicsárt és ágyukkal lövette őket halomra. Valószínűleg a fa is akkor nyomorodott mai alakjára.

A legszebb platánok most Ragusa mellett Trsteno falu főterén állnak. A falut azelőtt Cannosának nevezték. Az óriási platánok korát az avatatlanok évezredekre becsülték, a szakemberek azonban beérik hat évszázaddal. Amint képünk mutatja, a leghatalmasabb példány törzsét kinyújtott karral hét ember éri körül. A cannosai platánok alól az ember Európa egyik legszebb látóképében gyönyörködhet.

Magyarországon legnevezetesebb a margitszigeti »hét testvér« platán. A név eredete kétségtelenül a bujukderei platán mondájának hagyatéka. Ez a tarkalevelű platán a Margitsziget kertészeti rendezőjének, a

kiváló növényhonosítónak, *József nádor*-nak ültetése. »Hét testvér«-ré, vagyis hétágúvá ez a platán úgy lett, hogy eredeti egységes törzsét 1838-ban az árvíz letörte, annak helyén hajtott hét ágat. Újabb baj érte a fát 1882-ben, amikor villám sújtotta, s azóta több ágát le kellett vágni. Ma már csak a neve emlékeztet arra, hogy a múlt század közepén hét ága volt.

A cannosai óriási platánok egyike. R. Francé nyomán.

A NEMEK VONZALMA.

Írta: Pongrácz Sándor dr.

A világ rendjét intéző erők között egészen kiváltságos helyet foglal el a nemek vonzalma. Mert egyedül ez az az ősi ösztön, amely az embernél, ellentétben az állatokkal, mélyen belenyúlik lelkiségünkbe, szellemi életünkbe és azt bizonyos mértékig irányítja.

A költői szó a nemi vonzalmat szerelemnek nevezi és a létfenntartási ösztönnel egysorba emeli:

»Míg széles e világon nem a bölcselkedés az
összetartó elem,

A mindenség gépezetét az éhség mozgatja s a
szerelem.«

Schiller-nek ez örökszép mondásához hozzáfűzhetjük, hogy ez az ösztön az emberiségnek minden művelődése, lelki műveltsége és kifinomodása ellenére ma is ősi erejében van meg. Kleopatrától Theodoráig, Gabrielle d'Estrelle-től világháborúk sorsát titokzatosan intéző asszonyi kezek munkájáig mindenütt ott kísért, egyszer szunnyadva, másszor a legszenvedélyesebb kitöréseiben fellángolva, mélyen belemarkolva nemcsak emberek, hanem egész társadalom életébe, eldöntve nemzetek, háborúk sorsát.

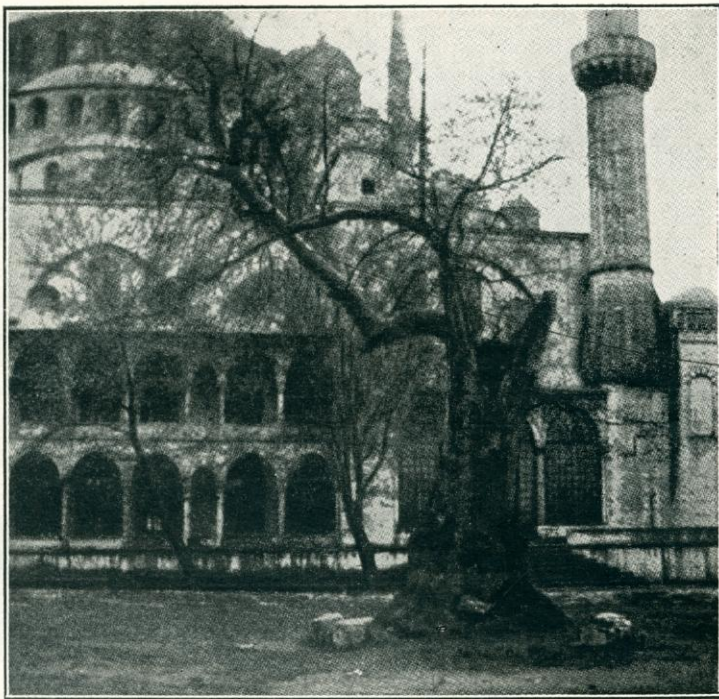
Szavakba foglalni a nemi vonzalmat alig lehet. Meghatározó szó nincs rá. Egyszerűen csak átéljük, de nem gondolkodunk fölötte. Mert ez nem a gondolat, nem az ész dolga, hanem az érzésé, amely független minden észszerűségtől, az ész törvényétől, emberi belátástól, számítástól és minden erkölcsi törvényen keresztül gázolva tör utat és pillanatról-pillanatra alkotja meg a maga törvényeit.

Valamikor régen *Empedokles* a szerelmet a gyűlölettel együtt a lét ősi mozgató erejévé avatta. *Dante*, mint az élet értelmét és célját állítja elénk. *Schopenhauer* könyvet írt róla. Azt mondja, hogy öntudatlan cselekvés és mélyen meghajoló parancsoló szava előtt: »a nemiség, mint a világ tulajdonképeni örökös ura, önhatalmulag minden pillanatban rátelepszik ősi trónjára s onnan kacag gúnyos tekintetével azokon az intézkedéseken, amelyekkel megkötni, börtönbe vetni, vagy legalább is korlátozni, lehetőleg egészen elrejtteni vagy igába hajtani akarták, hogy úgy lássék, mintha csak afféle egészen alárendelt mellékes dolog volna a világon.« Ötven évvel később *Haekel* egészen másképp vélekedik róla. Vegyteni folyamatokra vezet vissza, s a nemek vonzalmát »erotikus chemotropismus«-nak nevezi. *Thesing* könyvet adott ki és címlapjára ezeket írta: »A szerelem törzsfajlódástana«, kifejezve vele azt, hogy a nemi vonzalomnak megvan a maga hosszú évszázades története. Azóta a nemi vonzalom kérdését lélektani megvilágításban is kutatták, de kiderült, hogy a nemek vonzalmát lélektani tényezők nem magyarázzák meg eléggé, hogy e vonzalom végső szálai mélyen a szervezetben gyökereznek, azokban a végtelenül parányi egységekben, amelyek a nem átöröklését szabályozzák. Régebben azt hitték, hogy az embernek neme nincsen előre meghatározva, s hogy pusztán az ivarmirigyek által termelt és a vérpályákon keresztül a szöveti sejtekbe eljutó anyagok (hormonok) valamelyikének túlsúlyra jutásától függ az, hogy milyen nemű utód jön létre. Látszólag emellett szól az a körülmény, hogy az ember fejlődésének korai szakában hímnős, külső ivarszervei sajátosságos kezdetleges állapotot árulnak

el, amely mindkét nem ivarszerveinek kifejlesztésére alkalmas. Ebből egyesek merész következtetéseket vontak le, azt hitték, hogy az emberi lény olyan ősfomára vezethető vissza, amely mindkét nem ivarszerveit egyaránt megőrizte, tehát valósággal hímnős, kettős ivarú szervezet volt. Ma tudjuk, hogy már a legrégebbi emlősök, sőt hüllők is váltivarúak voltak s ha ez a váltivarúság az ember fejlődésének korai szakában mégsem jut kifejezésre, annak oka az öröklésnek egy sajátosságos törvényeszerűségében rejlik, amely szerint a szervezet nem őseinek fejlődési fokát őrzi meg átmenetileg, hanem annak a kezdetleges közös ébrényi mintának szervezetét, amely valamennyi őséire jellemző. Mindazonáltal minden kétségen felül áll, hogy a hímnösség sokkal ősbib, kezdetlegesebb állapot, mint a váltivarúság, hogy az utóbbi az előbbiből alakult ki, s hogy végeredményben valamennyi gerinces állat hímnős ősökre vezethető vissza. Minthogy ezt az ősi hímnösséget az emberi ébrény nem őrzi meg tiszta, ősi formájában, az embernek ez az átmeneti hímnössége alapján véve nem jelenti egyúttal az igazi kétneműséget is. Felmerül azonban a kérdés, hogy az ember szervezetének mélyében, öröklési anyagának legkisebb részecskéiben mégis nem jelennek-e olyan sajátosságok, amelyek amellettszólnak, hogy az ember végeredményben mégis csak kétivarú, hogy tehát lappangva, elrejtve férfi és női jellegeket hordoz magában, amelyek egyikének számbeli túlsúlyra jutása határozza meg azután az ivar létrejöttét. *Bütschli* és *Schaudinn* már évekkel ezelőtt arra az eredményre jutott, hogy nincsenek százszázalékos hímek és nőstények, minden egyénben kisebb-nagyobb mértékben benne foglaltatik valami a másik nemből is. Ez az emberen jut talán legkirívóbban kifejezésre, amikor az emlők maradványát és a csecsbimbókat a férfin is megtaláljuk. *Bizonyos fokig mindnyájan nők vagyunk* és a régi szobrok, mint például az egyiptomi íródeák, a teneai Apolló és mások szobrai amelletts tanuskodnak, hogy ezek a női jellegek a férfiakon akkoriban erősebben jutottak kifejezésre. Vannak azonban egyéb sokkal fontosabb körülmények, amelyekből az emberi lény kétneműségére következtethetünk. *Wilson* és *Stevens* már harminc évvel ezelőtt arra az eredményre jutott, hogy vannak rovarok, amelyek hímein és nőstényein az öröklési testek (kromozomák) száma nem egyenlő. A nőstény hét pár, a hím hat pár és egy páratlan kromozomát rejteget. Világos, hogy ez nagy hatással van az utódokra. Minthogy a csírasejtek egyesülése alkalmával a kromozomák száma megfelelődik, a hímszírasejtek egyrészenek párosszámú kromozomája lesz, de az egyik csírasejtbe változatlanul belekerül a páratlan kromozoma és így most már világos, hogy ez az állat kétféle csírasejtet hoz létre. Ha már most a páratlan kromozomájú csírasejtek fémke-nyítik meg a petét, amelynek ebben az esetben párosszámú kromozomái vannak, akkor világos, hogy a születendő állatnak is páratlanok a kromozomái és nemére nézve hím lesz. Ha azonban a páros kromozomájú csírasejt termékenyíti a petét, akkor páros kromozomákat visel az utód, amely nemére nézve nőstény.

Azt kérdezheti már most valaki, hogyan függnek össze ezek az eredmények azokkal a kérdésekkel, amelyek az emberi lény nemi vonzalmára vonatkoznak, hiszen azt sem tudjuk, vajjon az embernek is van-e kétféle hímsírasejtje. A nemek öröklésének törvényei mindazonáltal az emberre is érvényesek. Az emberi hímsírasejtek nagyságában megnyílvánuló különbségek amellettszólnak, hogy az ember esetében is a csírasejtek minősége határozza meg a nemet. Ez az a sarkalatos pont, amelyen a kutató már most tovább haladva, az ember nemi vonzalmára is következtethet. *Weininger* volt az, aki még régebben arra az eredményre jutott, hogy *nemcsak az ivarnak, hanem ezzel kapcsolatban a nemi vonzalomnak is megvan a maga szerves alapja az emberi szervezetben*. Régóta kutatjuk, miért van az, hogy az emberi lény nem vonzódik akárkihez, ha az másnemű egyénhez is tartozik, hanem bizonyos egyének iránt eleve nagyobb vonzalommal viseltetik. *Weininger* feltűnést keltő művében, amelynek néhány évvel ezelőtt jelent meg a huszonhatodik kiadása, azt írja, hogy ez a jelenség azoknak a legkisebb részecskéknél számarányára vezethető vissza, amelyek az ivart meghatározzák, amelyek tehát kisebbek a kromozomáknál s amelyeket *Weismann* nyelvén »meghatározó egységek«-nek, *determinánsok*-nak nevezünk. *Weininger* azt mondja, hogy ezek hím, vagy női jellegűek, *minden egyénben jelen vannak, de eltérő számarányban*. Ez dönti el a nemek vonzalmát. Íme egy példa: Egy férfi ivarsejtjeiben a hímnemű meghatározó egységekre az összesnek négyötöde, a nőneműekre ellenben az összes részecskéknél csak egyötöde jut. Számításunk szerint ez a férfi olyan nő felé hajlik, akinek hím és női meghatározó egységeiben a számarány éppen megfordítottja az előbbinek, aki tehát eszerint négyötöd részben rejteget női, és egyötöd részben férfi jellegeket.

Természetes, hogy ez szélsőséges eset és hogy a nemi vonzalom fokozatos kialakulásának elvét vallva, joggal indulhatunk ki egy közömbös állapotból, amelyben a kétféle ivari meghatározó egységek számbeli aránya egyenlő. A vonzalom ott kezdődik, ahol a számbeli arányban különbségek mutatkoznak, a vonzalom létrejöttéhez tehát kell, hogy a különbség bizonyos fokot elérjen. A fenti esetben, amikor a férfi és női jellegek ilyen erősen eltérő számbeli arányát hoztuk fel példaképpen, a két egyén a tökéletes vonzalomra talált és így elmondhatjuk, hogy azok szerelmi élete is tökéletes lesz. Van azonban olyan eset, s ez manapság igen gyakori, amikor az az egyén, akinek ivarsejtjeiben a meghatározó egységek négyötöde hímnemű, egyötöde nőnemű, olyan egyénnel találkozik, akin ez a számarány fordított, de *aki egyszersmind hasonló nemű egyén*. Ez a körülmény azután megérteti velünk, miért lehetséges az *egyneműek vonzalma* (homoszexualitás). Hogy ezt csakugyan ezek a feltételek irányítják, már azért is való-

A janicsárok platánja Konstantinápolyban. R. Francé nyomán.

A »hét testvér« platán a Margitszigeten. Vajda L. felvétele.

színű, mert nagyon jól tudjuk, hogy végeredményben azok életében is két olyan egyén szerepel, aki ha egynemű is, azoknak egyike mégis férfiasan, másika nőiesen viselkedik. Ebből pedig értékes tanulságokat vonhatunk le. Mert ha az egyneműek vonzalma társadalmi és erkölcsi nézőpontból bármilyen súlyos elbírálás alá esik is, az élettudomány éppen bennük látja annak a bizonyítékát, hogy *a kétneműség csúráját az emberi lény is hol kisebb, hol nagyobb mértékben, de magában hordozza*. Kísérleti bizonyítékokat ehhez a tudomány mindeddig nem szolgáltatott, talán sohasem is fog adhatni, mert ehhez nem elégés az, hogy az ember kromozomáinak a számát ismerjük, ehhez az is kell, hogy a legkisebb meghatározó egységeknek számarányával is tisztában

legyünk. Ha az örökléstan már eddig is megmutatta, hogy a kromozomák a nem meghatározására döntő jellegűek, akkor bizvást feltehetjük, hogy azokon belüli kisebb egységek eltolódásai, legfinomabb különbségei hatással vannak a nem megválasztására.

Ezek szerint nem szellemi tényezők azok, amelyek nemi vonzalmunkat irányítják, hanem végeredményben mélyen a szervezetben rejlő molekulányi élet-egységek. A nemek vonzalmáról tehát elmondhatjuk, hogy öntudatlan. S ezzel együtt *öntudatlan a szerelmi életünk is*.

Egy német költő írja, hogy belső kényszer alatt állunk, amikor szeretünk és senkisémet tudja, miért szeret. Igaza volt! Pedig aligha ismerte a kromozomák titkos szerepét.

BARANGOLÁS A FÖLDKÖZI-TENGER PARTVIDÉKÉN.

Írta: Gregor Vilmos.

Régi igazság, hogy a legegyszerűbb dolgok megismerése néha a legmeglepőbb élmény. Mindnyájan láttuk már a beszélni kezdő gyerek elcsodálkozó arcát, amikor észre veszi, hogy gügyögésének hasznát tudja venni, mert a felnőttek azt megértik és mindnyájan meglepődünk már azon az igazságon, hogy az emberi művelődésnek nem a rádió és a repülőgép a legkorszakalkotóbb találmánya, hanem a . . . kerék. Így jár az ember akkor is, amikor a természet legegyszerűbb megnyilvánulásai találja magát szemben. Megtanuljuk az iskolában, hogy folyó- és állóvizeink edesek, a tengervíz meg sós, és miután tapasztalatunk nem azt bizonyítja, hogy az égi hatalmak a Duna vagy a Balaton vizét cukorral édesítették, a tengervíz sós volta sem tűnik fel igazi lényegében addig, amíg az ember fejest nem ugrik bele. A tengerrel még annak is megvan a határozott elképzelése,

aki sohasem látta szemtől-szembe. Képszerű hatását mozgóképszínházban, képes folyóiratokban annyiszor látta, hogy amikor a valóságban ott áll a partján, tulajdonképpen meg sem lepődik, természetesen találja, hogy olyan, amilyennek elképzelte. Érdekes, mennyire más hatása van a tengervíz ízének arra, aki még sohasem ízlelte. Egy pesti fiatalember utitársam, aki először ismerkedett meg a tengervízzel, percekig nem tudott hová lenni a csodálkozástól, amikor a húszezer-tonnás »Oceania« remek uszodájában először nyelt le egy korty tengervizet. — De hiszen ez sós! — tört ki belőle a csodálkozás. Majd kissé szégyenkezve szólt: — hiszen tudtam, hogy sós, de hát ez valósággal el van sózva. — Pedig végeredményben nem volt semmi oka szégyenkezni. A tengervíz sós voltát ugyanolyan arányban képzelte el, mint az »édesvíz« édességét és amikor akaratlanul is megízlelte, a gyakorlatban eszmélt rá arra, hogy mit is jelent az, hogy »sós víz«, az élmény hatását nem tudta elnyomni magában.

* 1

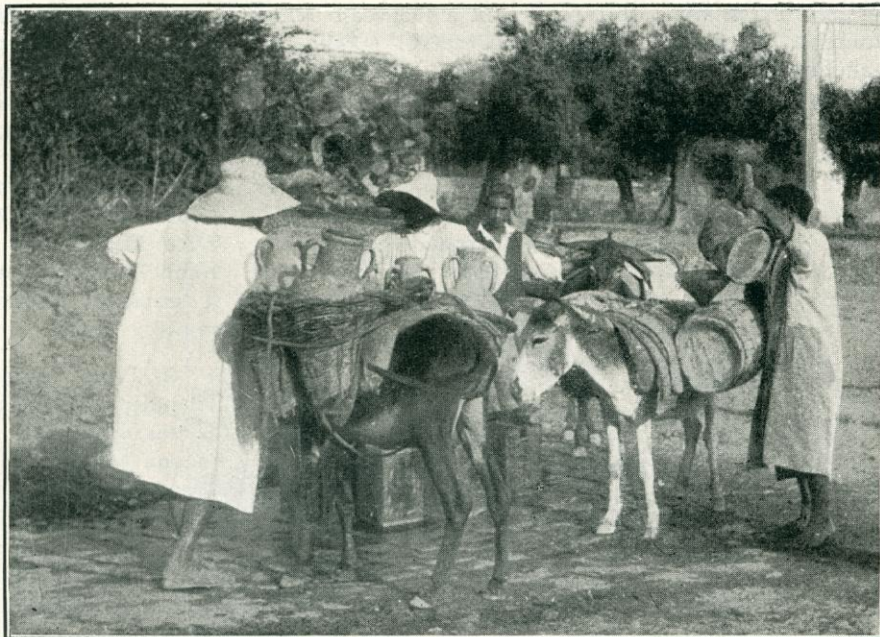
Görög seprőkészítő Rhodosban. Egész boltja csacsija hátán van. A szerző felvétele.

Hasonlóképpen jártam meg Tunisban, utazásom első afrikai állomásán a madarakkal. Hajónk Bisertában, a Tunistól száz kilométernyire eső kikötővárosban kötött ki, ahonnan végig aszfaltozott, pompás, széles gépkocsiúton robogtunk Tunisba. A gépkocsiút két oldalán sivár afrikai táj: kiszikkadt, kiégett, régen learatott tarló, amelyet az izzó augusztusi nap valósággal csonttá szárított. Lakóháznak, emberi kéz munkájának alig látható nyoma, itt-ott elszórva az araboknak vályogból, sárból vert egy-egy kezdet-

leges kalyibája. Véglátatlan messzeségben tobzódik a sárga kopárság, amelyet csak az út árkában gaz módjára burjánzó kaktuszok piszkosszürke színe szakít meg néha. És ahogy gépkocsink zajtalanul suhan a síma úton, egyszerre csak rámehezedik a csend. Nem az az idegnyugtató csend, amelyet az ember a hegyek között vagy az erdőben »hall«, amikor magányosan sétál. Annak a csendnek vannak hangjai. A gyenge szellő megsuhogtatja a fák leveleit, vagy valami madár egyet rikolt. Hangok, amelyek nem zavarják a természet fenséges csendjét, mert annak szerves alkotórészei. És aztán a hegyek között vagy az erdőben az ember úgy érzi, mintha kissé zárt helyen volna, ahol a csend talán indokolt is. De itt, ahol köröskörül kilométerekre látni, ahol nincsen sejtelmes félhomály, mert a kegyetlenül tűző nap már reggel 7 órakor is 40—45 fokos hőséget áraszt, ahol szellő sincsen, mert még a robogó gépkocsiban is ránknehezedik a földeken kiszáradt szalmacsonkok torkot fojtogató, orrfacsaróan nehéz trágyaszaga — különleges tunisi szag, amelyet azt hiszem, sohasem lehet elfelejteni—, döbbenetes ez a csend, mert teljesen és tökéletesen hiányzik belőle az élőlények jelenvalóságának érzete. Ekkor eszméltem annak tudatára, mit is jelent a valóságban az, hogy a madarak tavasszal hozzánk északra költöznek. A csaknem két órát tartó utazás alatt egyetlen madarat sem láttam, egyetlen tücsök ciripelését sem hallottam, még egy szúnyog vagy légy zümmögése sem zavarta a csendet, amely ebben a vakító sugárözönben valósággal kísérteties volt.

*

Ha keleti ember kerül hozzánk, bizonyára nagyon elcsodálkozik azon, milyen kevés nálunk a ... szamár. Furcsa lehet neki, hogy nálunk a dolgozó állatok sorában csak a lovat és az igásmarhát látni, holott megszokta, hogy legjobban szolgáló háziállata a csacsi. A Balkántól Északafrikáig, Szicíliától a Levantéig a hosszúfülű jámbor csacsi valósággal mindenese, rabszolgája az embernek. Közlekedési jármű, mozgó árúház, teherhordó alkalmatosság. A magyarázat egyszerű. Olyan igénytelen, hogy eltartása még a szegény arabnak sem okoz különösebb gondot, alakja kényelmes, valósággal a keleti ember kényelemszeretetére szabott, hiszen a hátára pattanni egyáltalán nem nehéz, munkabírása meg éppen csodálatraméltó. Vízet, szőlőt, mindenféle gyümölcsöt, dohányt, seprűt, szőnyeget és ki tudná mindazt felsorolni, amit Athénben, Rhodosban, Északafrikában az utcán árulnak, ezt az árusok mind a türelmes csacsi hátára rakják. Sok mázsa terhet cipel nap-hosszatt és ha jó sorsa nem egy árus, hanem valamely gazdához vezérli, akkor se fenéki tejfel az élete.

Vízfordó szamarak Sidi-Bou-Saidban, Tunisban.
A szerző felvétele.

Spatóban egy dalmát parasztasszony éppen előttem lépett ki a házából csacsijával. Reggeli bevásárlására indult hosszúfülű mindenésével. A délelőtti folyamán kétszer is találkoztam velük. Először a kikötőben, ahol az asszony nehéz hasábfát rakott rá, később a piacon, ahol a vásárolt burgonya és káposzta került a csacsi görnyedő hátára. Tunisban, Tripolisban a hosszú utazásra használt teve mellett megint csak a szamár az arabok mindenre alkalmas szolgálója. Az országutakon a száguldó gépkocsik mellett is egykedvűen baktat és lázongás nélkül cipeli hátán az arabot, aki azt tartja, hogy az izzóan tűző afrikai nap perzselő hőségében mégis csak kellemesebb számárháton lovagolni, mint az apostolok lován... kutya-golni. Sidi-Bou-Said tunisi arab kis faluban találkoztam azokkal a szegény szamarakkal, amelyek még a csacsik között is páriák. Ritka kincs ott az ivóvíz és egyik-másik kúthoz mérföldekről vándorolnak az arabok vízért. A dombos vidéken természetesen a szamár a legalkalmasabb a vízfordásra, de az arab ezzel a teljesítménnyel nem elégszik meg. Amikor az oldalára akasztott hordók vagy tömlők már megteltek, ráadásul maga is felül a szánalomraméltó csacsi hátára és így indul vissza lakóhelyére. A városok arab negyedeinek szűk sikátoráiban sem képzelhető el a teherszállítás szamár nélkül. Jámboran húzza az istenverte köveken a megrakott kordét, béketűrésében, amellyel rettentő sorsát viseli, benne van a kelet egész lelkesége, a végzetben való megnyugvása.

*

Magunkfajta egykedvű pesti ember, aki itthon elgyönyörködik ugyan egy szép agavében és divatból szenvedélyesen hódol a kaktuszgyűjtés sportjának, menten kiábrándul ezekből a növénycsodákból, ha délre kerül. A kaktuszok igazi birodalmából már Szicíliában megkaptuk az első izelítőt. Amikor gép-

kocsink Palermóból felkapaszkodik a magasán fekvő Monreale községbe, a hegyoldalon ezrével sorakoznak rendetlen összevisszaságban az óriási agavék és a két-három méter magasra nőtt kaktuszok. Nem törődik velük senki, csak a napsugár; a por, piszok annyira belepi őket, hogy nyáron, amikor nincsen eső, alig hinné az ember, hogy valamikor még zöldek is lehetnek. Miért is törödnének velük a szicíliaiak? Nekik ezek a növények olyan közönségesek, akár nekünk az akác. De nekik is megvannak a maguk növényritkaságaik, amelyeket féltő gonddal becéznek, ápolnak. Monrealeban a történelmi nevezetességű bencéskolostor kertjében őrzik ezeket a ritkaságokat és az idegenvezetők áhitattal mutogatják a terebélyes gumifákat és virágzó bambuszokat, amelyek ott a szabad ég alatt is megmaradnak és gyarapodnak. Monreale alatt természetesen ott van a palermóiak büszkesége, a »conca d'oro«, az arany völgy, ahol egész évben virágznak a narancs- és citromfák és soha el nem fogy a zöld szín. Elmenőben néhány pesti utas azíránt érdeklődik, hol lehetne kis gumifát és apró bambuszültetvényt venni, mert hát ki fog ezután kaktuszt gyűjteni? — Tudod szivecském — mondja egy pesti hölgy a férjének — amiből Pesthez közel ennyi van, azt nem érdemes gyűjteni.

*

Az ember és a természet egyaránt alkotni és pusztítani tud. És ha az ember a természet alkotóképességével nem is tud versenyezni, annál jobban felülmúlja a pusztításban. Akaratlanul is erre a megállapításra jutottam, amikor Északafrikának két legnagyobb ókori városát, Carthagót és Leptis magnát mai állapotában összehasonlítottam. Carthagó tündöklése és csillogása, majd gyászos bukása túlon túl ismeretes a történelemből.

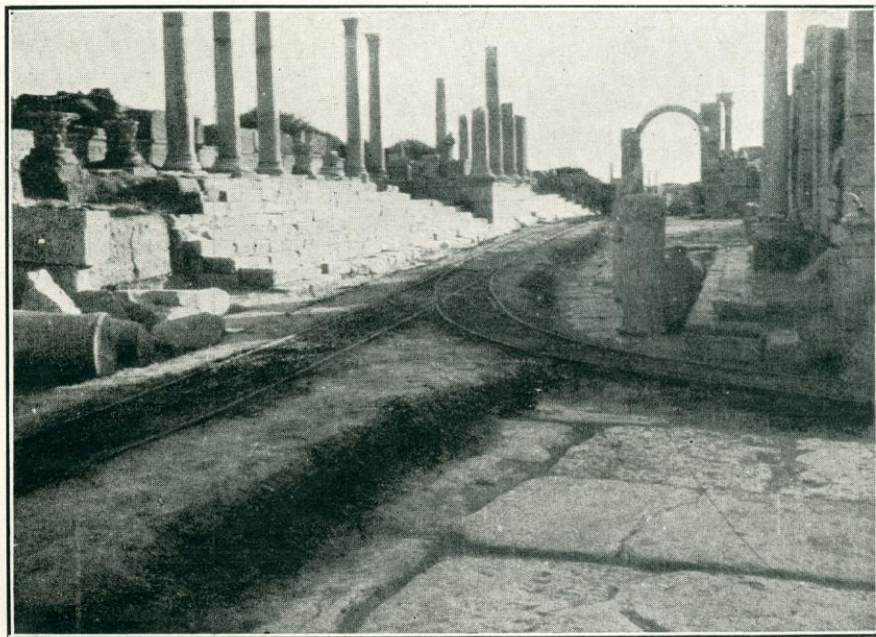
A pun birodalom hatalmas fővárosát emberi erő rombolta le és pedig olyan alaposan, hogy a természetnek már nem sok dolga akadt. Bevallom, megilletődéssel szálltam Tunisban abba a gépkocsiba,

amely Carthagóba röpített. A tudat, hogy másfél óra múlva Carthagóban leszek, valósággal lázba ejtett. De amikor megérkeztünk, Hannibal egykori székvárosában alig találtunk valamit, ami ezt a lázas izgalmat indokolta, vagy fokozta volna. Carthagóban az ember ma nem a hajdani nagyváros maradványait, hanem csak elszórt romhalmazt lát, és hogy a történelmi hely légkörét érezzük, ahhoz bizony a képzelt megjelenítő erejének segítsége kell. Az emberi rombolás ott olyan munkát végzett, amihez képest a természet pusztítása csaknem épségben tartó erőnek rémlik, amint azt Leptis magna esete bizonyítja.

A lybiai sivatag szélén lévő egykori carthagói település nem annyira ismert, mint Carthagó, pedig *Septimius Severus* uralkodása alatt — akinek Leptis magna szülővárosa volt — milliós nagyváros és a római birodalom központja volt. Dehát Leptis magnát — bár alig néhányszázéves élete alatt a lybiaiak és az arabok pusztítását is el kellett szenvednie — nem emberi erő, hanem a természet tüntette el a föld színéről a föld színe alá. A sivatag indult el a város meghódítására és régebben mint ezer évvel ezelőtt meg is érkezett, egészen a tengerpartra. Ott épült fel a hatalmas város pompás palotáival, gyönyörű templomaival, tágas tereivel és piacaival fényűző fürdőivel, amelyeket mind betemetett a sivatag homokja, sok helyen húsz-harminc méter magasán. Halott város a sivatag alatt, de ez a halál, amelyet a természet okozott, csak az emberi életet tüntette el, az emberi alkotásokat évszázadokon végig valósággal megőrizte az utókor számára.

Amióta Tripolis az olaszoké, fokozott erővel folyik Leptis magna föltárása és az olaszok húszeves fáradhatatlan munkájának eredménye, hogy az egykori milliós város képe ma teljes jelentőségében bontakozik ki. Több kilométer hosszú utcák szelik keresztül-kasul Leptis magnát, amely ma már a világ legnagyobb kiásott városa és területi nagyságban Pompejyt is felülmúlja. Az olaszok a régi római utcákba kis vasutat építettek, ezen szállítják a homokot a tengerbe.

A vasúti sínek mellett vannak azok a keréknyomok is, amelyeket hajdan sokezer élelmiszer-szállítóköcsi vajt és koptatott bele a sokezeréves kövekbe. Ha az ember ma végigfuttatja a szemét ezen a csupakő városon és sivar környékén, alig tudja elképzelni, hol termett meg a sivatagi táj eme ijesztő kopárságában az a temérdek élelmiszer, amelyre ennek a nagy városnak szüksége volt. Viszont ha megfigyeljük a régi rómaiak kései utódait, *Mussolini* olaszait, milyen hallatlan szívósággal dolgoznak a gyilkos hőségben — reggel 5 órakor 40 fokos melegben róttam Leptis magna köveit — a város feltámasztásán, már könnyebben tudjuk elképzelni azt a hatalmas műveltséget, amelyet Róma Északafrikának ezen a kietlen, de hajózási és hadviselési szempontból egyaránt fontos pontján évezredekkel ezelőtt

Leptis magna főutcája. A szerző felvétele.

terjesztett. Az olaszok most a műszaki tudomány minden segítőeszközét igénybe véve, harcolnak a természettel. *Mussolini* már évekkel ezelőtt kétszáz katonát bocsátott az ásatás vezetőinek rendelkezésére. És mint ahogy egész Tripolisban, úgy Leptis magnában is érvényesül az a teremő és építő gondolat, hogy nem törődvé a borzalmas hősséggel, a szemét és torkot szárító sivatagi homokkal, minden áron vissza kell hódítani a természettől azt, amit az emberek pusztításszomja és nem-törődömsége folytán lassan birtokába vett.

*

De a korszerű mütannak megvannak a maga hátrányai is. Nem utolsó sorban az, hogy hajónk, az »Oceania« 40-kilométeres óránkénti sebességgel rohan a Földközi-tengeren és Tripolistól 40 óra alatt megy Rhodos szigetéig. A természetkedvelő embernek kevés az a két éjjel, amely a 40 órába beleesik, hogy a különörsre ferdült déli égbolt éjszakai csillagpompájában eleget gyönyörködjék. Nem is az az érzésünk, hogy a hajó vízszintesen halad. Inkább úgy rémlik, hogy hegyre úszik fel. Az égbolt egyre közelebb kerül hozzánk, a legfelső fedélzeten talán csak a kezünket kellene kinyújtani, hogy elérjünk egyet a sok milliárd csillag közül, amely a feketés-mélykék afrikai égen csodálatos fényesen szikrázik, villog. Tájékozódunk is másképen kell. A Göncöl-szekerét hiába keressük azon a tájon, ahol otthon megszoktuk. Az égbolt alján lebeg, alsó része valósággal a tengerben fürdik.

A korszerű műszaki tudománnyal szemben Rhodosban is a régi módszereknek kellett a pálmát ítélnem. A rhodosiak nagy természetkedvelők. Ez már abból is látszik, hogy jelképük a szarvas. Kikötőjük bejáratának két oldalán egy-egy oszlop áll. Az egyik a gyönyörű rhodosi szarvas, a másikon a Rómát jelképező, Romulus és Rémus szoptató nőstényfarkas szobra áll. De mégjobban bizonyítja természetszeretetüket az, ahogyan a természet ajándékait ápolják és felhasználják. A tereken, utcákon, házfalakon, udvarokon, csodálatos pompával virítanak az ókorban is már híres rhodosi futórozsák, a régi negyedekben pedig az utcák és a házak udvarai mindenütt a tenger kavicsával vannak kikövezve. A szívárvány minden elképzelhető színárnyalata csillog ezen a régies kövezeten, amelynek szépsége, eredetisége felülmulja a mai útépítés remekét. Igaz, a sziget a természet különös kegyeltje. Nem hiába volt már az ókorban is Róma kedvenc üdülőhelye

Páfrányfenő (*Ginkgo biloba*) a nagy körönd sarkában. A környező fák és bokrok az alsó oldalágak fejlődését akadályozzák. Ittebei Kiss Miklós felvétele.

— Ciceró, Julius Caesar, Augustus mind Rhodosban töltötte »egyetemi éveit«; bölcséletet és szónoklást tanultak ott — a természet minden jóval elhalmozta. A caliteai gyógyforrások Keleten Karlsbadot pótolják és a tenger Rhodosban olyan kék, hogy még a francia Riviera híres »azur« partján is a víz csak színtelen, halvány hozzá képest. A rhodosi homokparton megértettem a műveletlen vad törzseket, amelyek a szép színes kavicsot pénznek használták. Olyan szépek ott a kavicszemek, hogy akármelyiket gyűrűbe lehetne foglalni, nem is csoda, hogy a rhodosiak egész városukat kirakták velük.

A VÁROSLIGET MOSTOHA GYERMEKEI

Írta: Ittebei Kiss Miklós.

Amikor vasárnap vagy ünnepen a pesti polgár ősi szokásához híven otthonából sétára indul, a család leggyakoribb jelszava: »Gyerünk a Ligetbe.« A liget fogalma ilyenkor a szerencse szerint árnyékos vagy napsütötte pad, lehetőleg a Stefánia-út közelében, ahonnan a család csak este tér haza, a padok körül sok gyümölcs- és papírhulladék szétszórása után, a ligeti

csöszök hétfő reggeli nem csekély bosszúságára. A liget törzsközönsége a hétköznapi látogatók. Ezek között a gyermekeken, azok gondozóin és a sok munkanélkülin kívül imitt-amott olyan ember is akad, aki azért megy oda, hogy a liget növényeiben gyönyörködjék. Az elveszett paradicsomnak ebben az Isten és a székesfőváros áldotta darabjában a növény-

szerető embernek bizony sok gyönyörűsége telik. A főváros kertészeti vezetőségének a legnagyobb elismeréssel kell adózni azért, hogy a mai világban, a költségapasztság időszakában bizonyára szűkre szabott előirányzatából olyan színvonalon tartja a ligetet, amilyen van. A kevesebb hozzáértéssel megáldott régi vezetőségek bűneinek szomorú nyomai azonban még mindig láthatók. A liget fásításában a régi időkben sok hibát követtek el. Nem nézték milyen fát hová ültetnek, csak ültettek úgy, ahogyan a csemete a kocsiról sorjában éppen a kezükbe akadt. Nem törődtek azzal, milyen a fa koronafejlődése, nem igényel-e nagy, szabad teret, hogy teljes pompájában kifejleszthesse különlegesen szép koronáját. Nem ügyeltek arra, hogy a fának van-e különlegesszínű lombja, amely csak a korlátlan napfény hatására fejlődik ki, napsütés nélkül zöld marad és a fa jellege elvész. Lassan növekedő fa közvetlen közelébe gyorsan fejlődő fát ültettek, amely azután néhány év alatt a lassú növeszt szomszédot egészen elnyomta. És végül nem nézték azt sem, hogy a kezükbe kerülő csemete talán valami ritkaság, amelyet nem szabad eldugni, hanem valami tisztásra kell ültetni, még pedig azért, hogy szabadon, arányosan fejlődjék és az érdeklődők észrevehessék, tanulmányozhassák, gyönyörködhesseken benne és ne kelljen a ligetben valóságos kutató, felfedező útra indulni, ha az ember ritka, különleges példányokat óhajt látni.

Megkerestem néhány ilyen különleges fát, amely a régiek mulasztásai folytán bizony a liget mostoha gyermekének mondható. Ezek közül néhányat képeinken láthatunk.

Kedves olvasómat körsétaszerűen vezetem végig a ligeten, hogy sorjában látogathassa meg ezeket az árvákat.

Ha a Vilma királynő-útról megyünk be a ligetbe, a virágos nagy térségen, a liget legszebb, virágdús részében, a Központi Tejcsarnok felé eső sarkában hatalmasan fejlődő

Az öreg tiszafa-bokorba (*Taxus baccata*) ültetett dísz-borókafenyő. Koronájának fele elsorvadt. A szerző felvétele.

bokrok és más fák között áll egy páfrányfenyő (*Ginkgo biloba*). Ez a természetbúvárok által ősi jellegűnek tartott fa fiatalabb korában a törzsből merészen, rendszertelenül elhelyeztetten, vízszintes irányban hosszan előretörő gallyaival vonja magára a figyelmet. Ebből a szépen fejlett példányból, amely Budapesten az egyetemi fűvészkert három öreg *Ginkgo*-ja után a legnagyobb, csak a korona felső, még fejlődő, merészen feltörő része látható, a többit eltakarja a körülötte szorongó irigy szomszédság. Ebben az esetben nehéz a dolgon segíteni, mert körülötte is szép és értékes díszfák vannak és ezek kiemelése nemcsak elváltoztatná a nagy térség képét, hanem tényleg kár is lenne értük.

A szemben lévő sarokban a körben futó út mellett áll egy szomorú bükk (*Fagus silvatica* var. *pendula*).

Ez, szegény, úgyszólván a tölgyfásor koronái alá került, eleje pedig egy nyírfát ültettek, azonkívül egy cserjét és mellé még egy vérbükköt, úgyhogy a szabad tér felől ennek az 5·5—6 méter magas, legalább 30 centiméter átmérőjű, szép fának csak a legteteje látszik. Pedig ez igazán megérdemelné, hogy tágas, szabad helyen jól látható legyen, mert a hazai szomorú fák közül a bükk a legritkább. Tudomásom szerint a ligetnek egyetlen példánya.

A Székesfővárosi Múzeum feljáromától a Bartha Miklós-szobor felé vezető úton, a kis játszókörön túl, az úton áll egy hatalmas öreg szilfa, amelynek ágai átérnek az út másik felére. Ezek alá a nagy ágak alá, bokrok és fenyők közé, került egy szép vérbükk (*Fagus silvatica* var. *purpurea*); ebben a környezetben szegény bizony elég rosszul van. Ezen a könyéken még számos vérbükk van, de valamennyi bokrok közé van ültetve, ezért koronájuk helytelenül fejlődött, levelük pedig színtelen. Egy-kettő a múlt évi bokorirtásokkal ugyan felszabadult, de ezek már öregek ahhoz, hogy koronájuk helyrejöjjön.

Ugyanezen az úton a Bartha-szobor felé tovább haladva, jobbkézről látunk egy vén

tiszafa- (*Taxus baccata*) bokrot, amelybe szinte beleültetve áll egy borókafa (*Juniperus?*). Nem hazai faj; különleges, finom, tollas túlombozata, felhős korona alakulata a japán festmények fáira emlékeztet. Ennek fél koronája elszáradt, elcsenevészedett. Az egész fa pedig annyira kifelé hajlott, hogy vastag sodronnyal kötötték ki a tiszafa felé és ezzel tartják egyenesen. Ezen könnyen lehetne segíteni, mert az aránylag kis fát télen megfelelő nagy fagylabdával ki lehetne emelni és kedvezőbb helyre átültetni.

Az Iparcsarnok »Észak«-kal jelölt szárnyától a »Bethesda«-kórház felé vezető út mellett, közvetlenül az elején, balkéz felől áll egy tarka platán. A környező hatalmas fák annyira elnyomták, hogy törzse ferdén nőtt és az állandó árnyékban leveleinek tarka színezése sem tud eléggé kifejlődni.

De még így is gyönyörűség, főleg tavasszal, háromféle zöld árnyalatban fehérrel tarkázott leveleit látni. Milyen lehetett volna ez a fa, ha annak idején megfelelő helyre ültetik?

Az Iparcsarnok és a Mezőgazdasági Múzeum — köznyelven »Vajdahunyad« — között van

Vérbükk (*Fagus sylvatica* var. *purpurea*) a Fővárosi Múzeumtól a Bartha-szoborhoz vezető úton. Egy nagy szil ágai és egy feketefenyő elnyomják. A szerző felvétele.

egy nagy játszótér, amelyet a ligetjárók »lovagkör«-nek ismernek. Ennek az Iparcsarnok felé eső oldalán, a zöld fabódé nem éppen méltó szomszédságában áll egy mocsárfenyő (*Taxodium distichum*), ezt a fát, s amit a mocsári ciprusról tudnunk kell, *Rapaics Raymund* ismertette „A Természet“ 1933. évfolyamának novemberi számában. Ezt a szép, nagyon kecses és szinte légiiesen könnyed fát a környező szil, vadgesztenye és más fák teljesen meggátolták koronája kifejlesztésében, amint az a képen is jól látható. A törzs közepe táján látszik, hogy szegényben bizony meg volt a jóakarát koronát fejleszteni, de a környezet ebben meggátolta. Ostornyélszerűen elvékonyodó, magas törzse után már csak kis oldalágakat eresztett.

Körsétánkat ez alkalommal befejeztük. Csak a nevezetesebb,

szébb, ritkább példányokat látogattuk meg. Reméljük, hogy ezzel a körsétánkkal felkeltettük irántuk az érdeklődést, és bízunk a mai kertészeti vezetőség szaktudásában és törekvésében, hogy a Városliget mostoha gyermekeinek sorsa, ha késve is, de mégis csak jobbra fordul.

VADÁSZKALANDOK VADDISZNÓKKAL.

Írta: Hajdu István.

Általánosan a nemes szarvast tartjuk fejedelmi vadunknak. Ez nem is csoda. Agancskoronás remek vadunk násza, a szarvasbögés olyan fenséges természeti jelenség, amely nemcsak a vadászember szívét, hanem minden természetkedvelőt is megdobogtatja. Egy igen előkelő magyar vadászuink nemrégén egyik szaklapunkban az esztendő kezdetét a szeptemberi szarvasbögéstől számítja. Afrikát és más messze-földi vidékeket bejárt sok kiváltságos vadásznak pedig még mindig a bögő derék szarvasbika elejtése a legnagyobb vadászélmény, többre becsüli az elefánt, bivaly, orrszarvú és viziló vadászatánál. Jómagam is nagyrabecsültem azt mindig, évről-évre meghallgatom és élvezem még ma is; de ehhez nem kell feltétlenül golyóspuska, mert nagyon szívesen le-

mondok az elejtéséről egy-egy öreg vadkan kedvéért. Amikor azt a remek agancskoronás elejtett vadat látom, mindig az az érzésem, hogy még az erdő suttogó lombja is siratja, és mintha szemrehányással illetne, amiért az erdők királyának életét kegyetlenül kioltottam. Mindig inkább szánalmat érzek, mint örömet. Hanem azt a mogorva agyarast, amelyet olyan nehéz becserkészni, amely úgy tud vigyázni magára, mint talán a farkason kívül egyetlen vadunk sem, amely még akkor is haragosan néz az emberre, amikor apró, szúrós szeméből az élet lángja kilobbant . . . azt valóban nem sajnálom. Arra — felsővidéki, ősi vadászszokás szerint — büszkén rátérdelek, amit a szarvassal nem illik megtenni. Arra ráülök, amikor a meredekről a völgybe szánkáztatják, amit a vad-

disznón kívül még csak a medvével szabad megtenni. És mindig bizonyos megnyugvást érzek magamban, amikor ilyen, minden hájjal megkent, sok csatát végig élt, megférhetetlen, goromba remetéti sikerült szabály szerint leteríteni. Isten kegyelméből fél-százados vadászmultamban a vaddisznóvadászat minden fajtáját alaposan megismerhettem. Kopókkal, hajtókkal, cserkészve, szóróra szoktatva, sőt lesen is vadásztam rá. És még ma is, hajlott koromban, készséggel vállalkozom a disznóvadászat bármelyik módjára, ha arra alkalom kínálkozik. És örökké felejthetetlenek maradnak nekem azok a hegyek, erdők, emberek, kutyák, ahol, akikkel és amelyekkel ezeket a vadászatokot átéltem.

A vaddisznóra cserkészés nem könnyű feladat. Nemcsak azért, mert a természet olyan kitűnő érzékekkel áldotta meg, amelyek talán minden vadunkénál élesebbek, hanem vészületett rendkívüli óvatossága miatt is. Rendesen későn vált ki abból a kefesúró, tüskés galagonyásból, ahol a napot tölti, és még pity-mallat előtt oda vissza is vált. A napfényt nem szereti, nagyon vigyáz magára, ritkán akad vele össze a cserkésző vadász golyólövésre alkalmas világításban. Még görgés idején a legmozgékonyabb, akkor sokat kóborol és talán kevésbé óvatos, hiszen a farsangolás minden vad szokását megváltoz-

tatja arra az időre. A nagy havat nem szereti; aránylag rövid lábai és mély testalkata akadályozzák a szabad mozgásban, valósággal szántva halad a nagy hóban. Ilyenkor keveset jár, hamar elfekszik. Akinek helyén van a szíve és biztos a keze, az bizvást nyomon követheti, a legközelebbi sűrűségben rátalálhat, be is szokta várni a vadászt, ha észre is veszi, nehézkesen mozdul ki. De azután oda is vágjon ám a golyó, ahova kell, mert az ilyen magányos remete nem ismer tréfát, ha valami rossz lövéssel nyugalmában megháborgatják.

A görgés ideje november második fele és egész december hava. Talán feljegyzésreméltó néhány emlékezetes élményem vele.

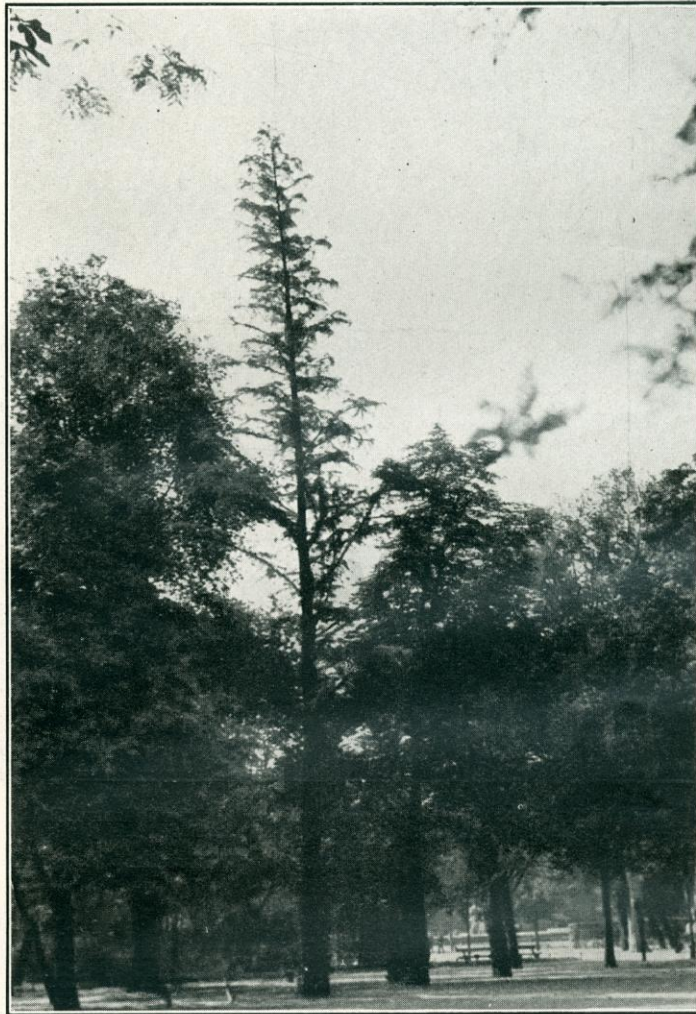
A »veterniki Mahomed« (1886).

Hontmegyében, a bakabánya-magasparti, gondolom 800-méteres Veternik hegyóriás déli oldalán néhány hajtóval Gyümölcsoltó-Boldogasszony táján

szalonkára vadásztunk. Többnapos kirándulás volt, főhadiszállásunk Kőpatakon, az akkor már 70 éven felüli *legid. Hoffmann Sándor*, a Szittnya-vidék legendás hírvadkanőljének, felejthetetlen kedves atyamesterünknek vendéglátó házában volt. A magas hegység déli lejtőjén ibolyavirágos tavaszodás madárdallal, buján zöldelő gyepekkel, minden hajtásban

egy-két szalonka. A Veternik orma pedig fehér, északi oldalán magas, olvadó hó, zord és hangtalan tél. Rajtam kívül, aki a társaságban a legfiatalabb voltam, mindenki elköltözött már azóta az örök vadászmezőkre, aki akkor ott vidám lélekkel és fáradhatatlan lábbal járta a hegyeket. Közük az öreg atyamester, aki évekig mindig csak 70-évesnek vallotta magát és még ebben a magas korban is elsőnek ugrotta át a patakat, azután *Hoffmann Hugó*, akkor vezérkari százados, később táborszernagy, a győri ágyúgyár volt igazgatója, *Tombor Kornél*, feledhetetlen kedves nagybátyám, *Ciglan Gyula*, a bakabányai magyar apostol, meg az öreg *Pacher*, a kopópecérés az uhliszkói tót *Misó*, a fáradhatatlan vadőr, aki a kutyáktól megállított, megtorpant kanhoz a tüskés, sötét, járhatatlan sűrűségben mindig elsőnek lopakodott oda.

Amikor reggel az első hajtásban helyünkre álltunk, nagy meglepetésünkre váratlanul han-

Mocsárfenyő (*Taxodium dystichum*). Koronájának szélétben fejlődését szil- és gesztenyefák akadályozzák.
Ittebei Kiss Miklós felvétele.

gos kopócsaholás zúgott és viszhangzott végig a völgyeken. Az öt erős kopó, a »Ficsúr«, »Osztriga«, »Zahraj«, »Muzika« és az utólérhetetlen özforgató »Dolesza« kiszabadult. Mindannyian rögtön tudtuk, hogy a kutyák valami nagy disznót vertek fel és azt hajtják, mert lassan mozgott, meg-megállt, marakodott, fűjt, felhorkant, a kutyák pedig nemcsak csaholtak, hanem hébe-korba fel is visongattak. Elég időnk volt az apróserétes történet golyóssal kicserélni. A nagy kan az atyamester felé tartott, aki első golyójával alsó állkapcsát zúzta össze a forgóban, a másodikkal alacsonyban hasba lőtte, amint éppen egy kis patakon ugrott át. A kan nem állt meg, hanem nyomában a kutyákkal ép tüdővel és sértetlen lábakkal a Veternik nyergének tartott. Több mint ezer lépést futott már, amikor a nyereg tulsó oldalán a kutyák megállították. Természetesen mindenki a kan után iramodott. Az északi oldalon,

nem messze a hegynyereg alatt, egy tisztáson rá is találtunk, amint farát egy sziklához vetve, a kopókkal utolsó csatáját vívta. Felejthetetlen látvány volt, amilyent aligha látok még valaha, mert a kopóvadászat ma már úgyszólván csak emlék. A vadregényes környezet, a sziklás erdő, a hóval borított vidék, a végső küzdelem helyén a hó összetaposva, lehengetve, összevérezve. A kutyák folyton a kanon csüngtek, a hatalmas barom védtelen volt, mert nem használhatta összezúzott állkapcsának rettentő fegyvereit; hörögés, fújás, morgás és olyan páratlan kopóhangverseny töltötte be a levegőt, amilyenben csak a hitregebeli Dianának lehetett valaha része. És a kant az állandóan támadó kutyák miatt nem tudtuk lövéssel kínjaitól megszabadítani. Hiába hívta az öreg *Pacher*, hűséges gondozójuk a kopókat, állandóan a kan füle táján lógtak, miután látták, hogy a végső küzdelemben is bátran verekedő hatalmas vad veszélytelen. Végre *Misó* vadász megkerülte, a sziklára kapaszkodott és egy alkalmas pillanatban szokása szerint fickóval fültövön lőtte.

A kan óriási volt, de már olyan vén és sovány, hogy zsiger nélkül csak 170 kilót nyomott. A budapesti vadkereskedő nem használhatta, visszaküldte. Kőpatakon megnyúzták, tömérdek sebforradással ékes irhája maga 50 kiló volt; húsát a favágók ették meg, másnak nem kellett.

A »nagyrohácsi« kan (1887).

Önkéntes évem fáradalmi után pihentem odahaza, hontmegyei ősi házunkban. Természetesen minden alkalmat megragadtam, hogy a katonai szolgálat idején elmulasztott vadászatokat pótolhassam. A lévai uradalom tartott akkoriban vadászatot alsó-almási erdei területén. Rettenetes hó volt, ugyancsak nehéz volt benne a járás. A vágások fakult lombzatát — csupa cser és tölgy — a hó lenyomta, a ráfagyott súlyos zuzmara elborította, a sűrűségek az ember számára úgyszólván járhatatlanok voltak. A nagyrohácsi nyiladékon kellett felkapaszkodnunk a gerincig, amelynek neve — ha emlékezetem nem csal — »Brdo« volt. Veszedelmes, tüdőt, lábat próbára tevő kapaszkodó, ma bizony már nem tudnám megmászni, mert a néhai jó öreg *Glázer Drajsi* borszönyi vadőrünk szavai szerint »nem mi leszünk öregebbek, hanem a hegyek lesznek meredekebbek és magasabbak«. A felállásban már csak *Rónay* honvédőrnagy volt hátra és jómagam. *Hoffmann*, lévai erdőmester *Rónay*-t helyére vezette, engem pedig, a legfiatalabbat, az oromra akart felküldeni. De azután gondolt egyet s engem állított a maga helyére, ő pedig a tetőre ment, hogy jobban figyelhesse a hajtást. Nem tudtam elképzelni, hogy a mély, puha hóban arra a meredekre fel tudjon kapaszkodni

a vaddisznó, noha tudtam, hogy a nagyrohácsi mindig biztos disznóhajtás. Legfeljebb róka vagy őz tud oda feljutni. Egy új tizenhatos lankaszter puskám volt akkor, igen jól lőtte a gömbölyű golyót; golyós puskájuk akkoriban a Szittnya vidék vadászainak még egyáltalában nem volt, szarvas sem akadt az ottani erdőkben. Abban az időben nagyon szerettük a »kis postá«-t, abból tizenhat szem fért egy hüvelybe négyszer négyes sorokban, és akkori fegyvereink nem úgy lőtték ezt, az orvvadásznak való vastag seréret, mint a mostani, szűkített fűrésű angol-belga puskák, hogy a célbavett kapunak mind a négy sarka kaphat belőle egy-két szemet, csak éppen a közepe, a cél marad üres. Nem is töltöttem golyóra azon az álláson, mert nem is álmodtam arról, hogy azon a meredeken golyóra érdemes vad átváltson.

A hajtás sokáig tartott, a hajtók nehezen mozogtak, alaposan átfáztunk. Borzalmas az ilyen rideg tájkép abban a különben is zord vadonban. Ha a vidéket nem ismerő vadász letérne a nyomról, az valóságos életveszedelemmel járna. Nagysokára meghallottuk a hajtók csendes kopogását és néhány lövés pattant odalent, az aljban. Láttam, hogy alattam *Rónay* őrnagy arcához emeli puskáját, de azután le is teszi. Semmi hang, semmi nesz. Később fölöttem *Hoffmann* erdőmester is célzott befelé a hajtásba, de ő is leeresztette fegyverét. Szerencsém volt, hogy odafigyeltem, mert minden előzetes jelzés nélkül, saját-ságos suhogással, csak zuhog ám a hó a lenyomott tölgybokrok lombjáról, és egy szürke óriás törte magát a nyiladékon át a hasig érő hóban, tőlem legfeljebb tíz-tizenkét lépésnyire. Csak egy lövésre volt időm, olyan nesztelenül jött ki és annyira meglepett, de éreztem, hogy azt az egy lövést igen jó helyre irányoztam. A hajtásnak hamarosan vége lett és *Hoffmann* erdőmester dühösködött, hogy a nagy kan miért akart éppen mellettem átváltani és miért nem löttem golyóval, azzal talán nem csúfoltam volna meg. A rálövés helyén egy marék szőr hevert, három ugrás után már két oldalán meg az orrán, száján is ömlött a vér. Utána mentünk és 80 lépésnyire egy kis tisztáson félig ülő helyzetben találtuk. *Hoffmann* rálőtt, de a nagy sietségben golyójával elhibázta, az egyik hajtó azonban bátran hozzálépett és egy husággal orron teremtette. Nem mozdult. Az elejével egy kidöntött havas tuskóban akadt meg, azért láttuk ülő helyzetben. Rettenetes sebet ütött rajta a közelből lőtt kisposta, vállapján ökölnyi lyuk tátongott, éppen a legjobb helyen, és néhány szem még keresztül is verte. Ennél nagyobb kanra nem igen emlékszem, vagy talán csak az ifjú ember izgalma növelte olyan nagyra. De az is bizonyos, hogy soha azután annyira nem szidtak az öregek és annyira nem irigykedtek, mint ezért a rohácsi nagy kanért.

(*Folytatjuk*)

AZ ÉRTELMESSÉG KIFEJEZÉSE A KUTYA SZEMÉBEN.

Írta: Félix Endre.

A kutyának feltétlenül vannak olyan elgondolásai, amelyek cselekvését befolyásolják. Aki a kutya életjelenségeit figyelemmel kíséri, cselekedeteiben határozott tudatosságot fedez fel és nem vonja kétségbe értelmességét. Az értelem a szem kifejezésén annyira

meglátszik, hogy az állathoz értő ember a kutya elgondolásaira is tud következtetni.

Mennél több elgondolása van a kutyának, annál értelmesebb, annál tehetségesebb. Kétségtelen, hogy a kutyával való foglalkozás, illetve az oktatás az

elgondolásait gazdagítja, azért sokkal értelmesebb a tanított eb, mint az olyan, amellyel nem foglalkoznak. Ez azonban nem jelenti azt, hogy annak az ebnek, amellyel az ember nem foglalkozik, nincsenek elgondolásai. Aki sokat figyelte a kutya életét, az szemének kifejezéséből látja örömét, bánatát, sőt még kívánságait is. Kicsit erős ugyan a hasonlat, de azt mondom, hogy — csaknem, mint az embernél — a kutyanál is a szem a lélek tükré. Kénytelen vagyok ezzel a hasonlattal élni, mert a valóság igazol.

Igen gyakran halljuk kutyakiállításokon, sőt az életben is: tekintete rokonszenves, szeméből értelem olvasható ki. Így is van! Aki a kutya értelmességét tanulmányozta, az első pillanatban meg tudja állapítani, hogy értelem dolgában várhat-e eredményt attól a kutyától, amely előtte áll. Szemének kifeje-

A kétéves »egyik« magyar-vizsla. A szerző felvétele.

zéséből meg tudja állapítani a szelidséget, a szerelenséget, a tehetségtelenséget. Sokszor egy fénykép is elég ahhoz, hogy ítélhessünk és az értelemre következtethessünk. Ennek bizonyítására hivatkozom két fényképünkre.

Mind a kettő szuka magyarvizsla. Az egyik kétéves, a másik héthónapos. Mind a kettőnek testalkata megfelelő. Jellegzetes két fej és mégis, ha az egyiket nézzük, mintha nem elégtene ki. Testalkatát bírálva, nem találunk rajta semmi hibát, csupán szemének kifejezése az, ami az összbenyomást rontja. Íme, egy bizonyíték, hogy a tekintet is elárulja az értelem hiányát. Úgy is van. Mind a kettő a tulajdonom, teljesen tárgyilagosan festem meg róluk a képet, hiszen bizonyítani akarom a szem kifejezésének jelentőségét. Az egyik vizsla mindenképpen tehetségtelen. Kitűnő orra van, de kétéves kora ellenére még most sem tudja használni. Vannak vizslák, amelyek bizonyos körülmények között, néha másfél éves korukig sem tudják orrukat használni, de később mégis valamennyi ráeszmél. Ez azonban sohasem eszmél rá, annyira szegény az elgondolásaiban.

Az engedelmisség hajlama megvan benne, de tehetségtelensége miatt éppen akkor nem teljesíti kívánságunkat, amikor arra a legnagyobb szükség van. Olyan, mintha hülye volna. Azokhoz hasonlítható, akik hiába magolnak, semmi sem megy a fejükbe. Azt például, hogy előttem ülő helyzetből, hangjelre, mögém a balcombomhoz kerüljön, talán sohasem fogom elérni. Rám bámul és tekintetében nyoma sincsen annak, hogy rám figyel, vagy valamit akar. Minden fortélyt, amelyet csak kieszelhettem, megkísérleltem már és volt rá eset, hogy néhányszor megtette amit tőle vártam, de másnap megint elülről kezdhettem a tanítást. Aki a türelmét próbára akarja tenni, az ezzel a vizslával alapos vizsgát tehet. Jómagam már túl vagyok rajta. Borzasztó butaságán már inkább csak mulatok és kíváncsi vagyok, mennyi idő múlva és mire lehet megtanítani. Elvégre vannak rossz tanulók, akik folyton buknak és idővel mégis csak lesz belőlük valami. Ez a nyomorult vizsla ugyan még nem jutott odáig, hogy csak egyszer is megbukhatott volna, de a szorgalom megvan benne, hogy ezt még remélhetem. Igen szívesen tanul és a tanulást nem únja meg. Sok igekezete készített arra, hogy ezt a lelki Lázárt pártfogoljam.

Szépen elhoz bármit, de csak akkor, ha a tárgyat eldobják neki. Amikor az eldobott tárgy a fűbe gurul és nem látja, a világért sem használná az orrát. Rám bámul, s amikor biztatom, farkcsóválva visszajön, mintha kötelességét a legjobban teljesítette volna. Valósággal félkegyelmű. Miért ne lehetne a kutyák között is félkegyelmű. A mai ideges világ ezen a vonalon is kitermelt ilyent. S amilyen kegyes hozzám a sors, éppen engem ajándékozott meg az első félkegyelmű vizslával. Mert bizony már néhány száz kutyát ismertem, de ehhez hasonló még nem akadt a sok kutyaismerősöm között. Ha makacsság vagy valami rosszindulat volna benne, megvonnám tőle a kenyeret és a sok fáradságot, de nagyon hűséges és jámbor. Valahányszor ránézek, mindig azok a mosolygó félkegyelműek jutnak eszembe, akiket a község tart el és szánakozva gondolok rájuk, mert azokból gúnyt úz a falu apraja-nagyja, de az én félkegyelmű kutyámat van, aki nagyon megbecsüli.

Hónapok óta gyötröm magamat azzal, hogy az eldugott tárgyat keresse meg és hozza el. Elképzelhető, hogy már szerezttem egy kis gyakorlatot ennek betanításában. De minden tudás, a nagy gyakorlat csődöt mond. Amikor ilyenkor előttem illegeti magát és arcomba bámul, mindig azt várom, hogy a félkegyelműek jellegzetes hangján egyszerre csak szemem közé röhög.

A szobatisztaságra való neveléssel már egy évvel ezelőtt felhagytam, mert a legkisebb eredmény sem mutatkozott. Amikor tetten értem, megfenyítettem, helyéhez rövidre kötöttem, gyakrabban kieresztettem a szabadba. Semmit sem okult. A következő alkalommal szembefordult velem és nyugodtan végezte dolgát a szőnyegen. Ilyenkor kifejeztelen pofát vágott és egyáltalán nem látszott meg rajta, hogy ezért már számtalan rossz tapasztalatban volt része. Azt hiszem, emlékezőtehetsége annyira gyenge, hogy még a közvetlen tapasztalat sincsen rá hatással. Erről a feltevésről különösen

a síp- és hangjelek felfogása győzött meg. Sípjelre például csak akkor jön hozzám, ha előbb lefektetem. Ez a szoktatás nyomán természetévé vált. Mihelyt nem abban a helyzetben van, ugyanarra a sípjelre nem hederít, csak felém bámul és valószínűleg magában azon a bizonyos módon röhög. Ha igaz a lélekvándorlás elmélete, akkor ebbe a vizslába egy végtelen jóságos, de elképzelhetetlenül buta lélek költözött.

Nézzük a másik képet. Ennek a vizslának tekintete tiszta értelmet árul el. Ez ad a fejnek rokonszenves alakot, nemességet és az összbenyomás kielégítő. Szeméből képesség, figyelem, értelmesség olvasható ki. Szinte lesi az ember gondolatát, meglátszik rajta az értelem és az, hogy várja, mivel lehet szolgálatunkra. Még csak héthónapos, de mind a házi, mind a mezei fegyvelmezési gyakorlatokból kiváló eredménnyel vizsgálható. Kitűnő elhozó, az elrejtett tárgyat bárholnan előkeríti és elhozza. Kiválóan követi a csapát, síp-, hang- és kézjelre minden körülmények között, feltétlenül engedelmeskedik. Szótfogadó és teljesen szobatiszta. A szobatisztaságot az első rájlesztés után megszokta. Mindössze négy hétig foglalkoztam vele s ezalatt az idő alatt teljesen megfegyvelmeztem, úgyhogy már csak a vadászatban van gyakorlatra szüksége.

Ha az elmondottak után újra jól megnézzük a két fényképet, s a két vizsla szemének kifejezését összehasonlítjuk, egy percig sem kételkedünk az elmondottak valóságán.

A szem kifejezése sokszor félrevezeti a kutyahez nem értő embert. Egészen mást olvas ki belőle, mint ami benne rejlik. Az értelmes tekintetből sokan azt gondolják, hogy a kutya megérti azt, amit neki mondanak s ennek következtében sokkal többet kívánnak tőle, mint amennyi értelméből és elgondolásából kitelik. Képességeinek megvan a határa és akármilyen értelmes a tekintete, elgondolásaiban mégis csak korlátolt.

A szemkifejezés megértésének a kutyaival való foglalkozásnál igen nagy fontossága van. Sokszor megelőzhetjük szándékát, sokszor pedig megkímélhetjük magunkat sok fáradozástól és bosszúságtól. A kutya tekintetéből például ki lehet olvasni támadó szándékát. S mivel ezt meg lehet állapítani, meg is lehet akadályozni. Vannak túlságosan ideges, majdnem eszelős kutyák. Ezeknek a tekintete nyugtalan, akárcsak egész valójuk, szemük tágranyílt, homlokuk ráncolt és szemükből szinte kicsillog a vágy, a féktelenség. Szemük nem beszédes, mint az átlagosan értelmes kutyáé. Van tekintet, amely a birkáéhoz hasonlít. Nem mond semmit, nincs benne értelem, bárgyú, s az egykedvűség, a közömbösség látszatát kelti. A tehetségtelen kutyán ez szembe-tűnő. Az ilyenekkel kár fáradozni.

A tekintetből alkotott ítéletünkben azonban figyelemmel kell lenni a kutya hangulatára. Általános ítéletet csak akkor mondhatunk, ha a kutya hangulata nyugodt.

Figyeljük csak meg az ingerült vagy a verekedésre felkészült kutyát! Szeméből éppen úgy szikrázik a harag, a gyűlölet, akár az emberéből. Hasonlítsuk össze ezt a tekintetet azzal, amelyet akkor látunk a szemében, amikor szeretett gazdája hazaérkezik.

A különbséget még az is észreveszi, aki nem sokat foglalkozik kutyával.

A vágyakozás változatait is ki lehet olvasni és meg lehet különböztetni a kutya tekintetéből. Mert például ha jól megfigyeljük annak a kutyának a szeméjárását, amelyik étkező emberre bámul és falatot vár tőle és egy olyan kutya tekintetét, amelyik azt lesi, hogy foglalkozzunk vele, nagy különbséget fogunk találni. Mind a két tekintet les. Az elsőt azonban más vágyak, más ingerek keltik, mint a másodikat. Az első esetben az ember kiolvassa a tekintetből a bírnivágyást, a kívánságot. A másodikkban a munkakedvet, szolgálatkészséget, dolgozni, szolgálni akarást.

Szóljunk keményen a kutyánkra akkor, amikor szeretettel néz ránk. Utána, amikor elsompolygása közben vissza-visszanéz, szeméből kiolvashatjuk a fájdalmat, a bánatot.

A héthónapos »másike« magyar-vizsla. A szerző felvétele.

Nézzük meg a tekintetét akkor, amikor valami hangra, vagy mozgásra figyel. Aki ezeket a tekinteteket ismeri, meg tudja állapítani, hogy a zavaró körülmények kellemes vagy kellemetlen hatással vannak-e rá. Mert másképpen figyel fel, amikor gazdája lépését ismeri meg, mint amikor idegen lépéseket hall.

Mennyi kétségbeesés, szenvedés, lelki gyötrelém olvasható ki annak a kutyának a szeméből, amelyik valami olyan helyzetbe kerül, ahol nagy veszedelmet sejt. Először veszik például pórázra. Ki figyelte meg, hogy a kutya kétségbeesése mennyire látszik szemének tekintetén?

A kutya szemének ezek a kifejezései feltétlenül kapcsolatban vannak az értelem működésével, azért beszélhetünk a kutya értelmes, hűséges, jóindulatú, rosszindulatú, fájdalmas, vágyakozó, kétségbeesett és más efféle tekintetéről.

(Utánnymás tilos.)

Nadler Herbert felvétele.

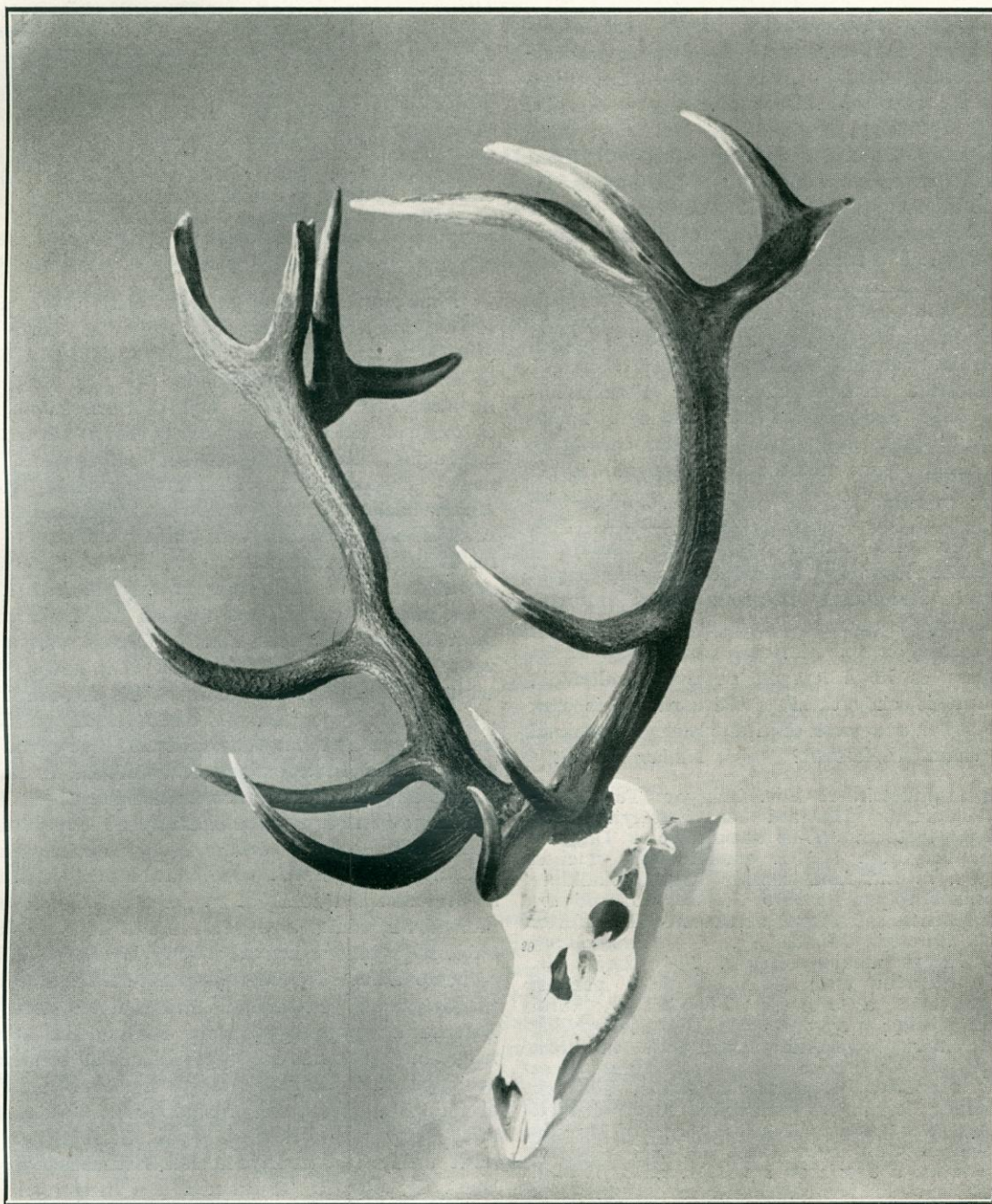
Őzagancs.

A bak elejtője : *lovag Rothermann Hubertus.*
Az elejtés helye : Kis-Gém, Komárom megye.
Az elejtés időpontja : 1934. április 20.

Az agancs két szárának átlagos hossza :	26.1 cm	Az agancs köbtartalma :	249 cm ³
A rózsák átlagos átmérője :	5.83 «	Az agancs súlya a homlokcsonttal (1934. XII.):	510 gramm

Budapesten, 1934. december havában az agancskiállításon I. díjat, aranyérmet nyert.

MAGYAR VADÁSZTROFEÁK TÁRA.

(Utánnnyomás tilos.)

Nadler Herbert felvétele.

Szarvasagancs. Páratlan tizenhatos.

A bika elejtője : *Herceg Hohenlohe Oehringen Ágost.*

Az elejtés helye : Szentá, Somogy megye.

Az elejtés időpontja : 1934. szeptember 14.

Az agancs két szárának átlagos hossza :	108·75 cm	A jobb szár körmérete a középág és korona között :	15·4 cm
A két szemág átlagos hossza :	44·5 «	A bal szár körmérete a középág és korona között :	15·6 «
A két rózsa átlagos körmérete :	27·9 «	Az agancs súlya a homlokcsonttal (1934. XII.)	9·75 kg
A jobb szár körmérete a szemág és középág között :	17·5 «	Az ágak tényleges száma :	15
A bal szár körmérete a szemág és középág között :	16·7 «	A bírálati képlet szerint szépségpontok :	7

A bírálati pontozás végösszege : (a súly kétszeresével) 200·09 ; (a szárkörméretek átlagával) 196·89.

Budapesten, 1934. december havában az agancskiállításon I. díjat, aranyérmét és a földművelésügyi miniszter tiszteletdíját nyerte.

RÖVID KÖZLEMÉNYEK

Téli vendégek. Köztudomású, hogy az erdei-szalonka magyar földön tavaszi és őszi átvonulása alkalmával vendégeskedik. Amikor hébe-hóba télen is ráakadunk egy-egy szalonkára, csak azt gondolhatjuk, hogy valami betegsége, gyengesége, sérültsége akadályozhatta meg vándorlásának folytatásában. Ilyen szalonka esett az Ócsa melletti Felsőbabád-pusztán 1933 december 9-én, erdei hajtóvadászatán, amikor derült idő, de kemény hideg volt, a földet araszos hó, a növényzetet zuzmara borította, s a hőmérő fagypontra 19 C fokot mutatott. Ennek a szalonkának aligha volt rendben a dolga, hogy ittmaradt. Az idei tél késedelmeskedése, a multhónapi enyhe időjárás folytán azonban számos szalonka maradt nálunk szokatlanul sokáig. Az említett Felsőbabád-pusztán az 1934 december 16-án rendezett hajtóvadászatán a hajtók négy erdei-szalont röptettek fel; ezek közül egyet lelöttem, egészséges, kövér példány volt. A Budaörs fölötti Frank-hegyen *Ferenc* fivérem december 26-án egy erdei szalonkát lőtt, majd az újév első napján ugyanott vizslájával bokrászva, ismét lőtt egy szalonkát és még egyet látott. Ennyi szalonkára mégsem lehet ráfogni, hogy valami bajuk tartotta őket vissza a továbbvonulástól. De vajjon mi készítette őket olyan későn az ittmaradásra és hová lesznek az ilyen szalonkák, amikor végre mégis bekövetkezik a téli zord idő és csak nagy ügyel-bajjal, a fagynak ellentálló melegforrásoknál találhatnak valami táplálékot? *Nadler Herbert*

Állattani szakülések. A Kir. Magyar Természettudományi Társulat állattani szakosztálya 1934 november 2-án tartotta 353-ik szakülését a Társulat (VIII., Eszterházy-utca 16.) I. emeleti üléstermében *Soós Lajos dr.*, n. múzeumi osztályigazgató elnöklete alatt. A szakülés folyamán *báró Sólomay László dr.* a harkályok lépének szövettani szerkezetét ismertette. Előadásához *Vasvári Miklós dr.* és *Zimmermann Ágoston dr.* fűzött megjegyzéseket. *Soós Lajos dr.* az Ócsáról (Veszprém vm.) származó felső pontusi csigákat ismertette a *Kormos Tivadár dr.* által gyűjtött igen gazdag anyag alapján. Ez a csigavilág fontos azért, mert bővelkedik szárazföldi fajokban s ezért összekötő kapocs a rákosdi szarmata és a jégkorszakot megelőző csigavilágok között, amelyek között időbelileg körülbelül középpont foglalt helyet. Fejtegetéseirehöz hozzászólt *Kormos Tivadár dr.* és *Gaal István dr.* Ezután *Beke Ödön dr.* két előadást tartott. Az elsőben a *Coccinella septempunctata fűskata*, a *Pyrrhocoris apterus verőköltő* magyar nevét és a népies menyet neveket magyarázta. Második előadásában pedig rámutatott arra a jelenségre, hogy több állatnév, különösen madárnév, csak a Székelységben és Dunántúl nyugati és déli határán használatos, ami a székelyek dunántúli kapcsolatait bizonyítja. Végül *Unger Emil dr.* a *Dreissena polymorpha* nevű kagylótól feltűnően elpegett balatoni rákot mutatott be néhány megjegyzés kíséretében, amelyhez *Kesselyák Adorján dr.* és elnök szólt hozzá. A szakülést barátságos összejövetel követte a Posch-féle vendéglőben.

A Kir. Magyar Természettudományi Társulat állattani szakosztálya 1934 december 7-én tartotta 354-ik szakülését a Társulat (VIII., Eszterházy-utca 16.) I. emeleti üléstermében *Entz Géza dr.* egyet. ny. r. tanár, alelnök elnöklete alatt. A szakülés folyamán *Gelei József dr.* a vég-lények, főleg a Ciliáták részarányossági viszonyait elemezve, arra az eredményre jutott, hogy a Ciliáták részarányosság szempontjából egy külön csoportba sorolandók, amely csoportra a csavarmentes — spirális — alkattípus a jellemző. *Soós Lajos dr.* és elnök

hozzászólása után *Wagner János dr.* két csigáról emlékezett meg. Az egyik az Alföldön élő *Helicella striata hungarica n. subsp.*, amelynek szervezetét, elterjedését és életmódját ismertette. A másik a *Helicella spirula West.*, erről pedig kimutatta, hogy hazai állatvilágunknak új tagja. Előadásához *Gelei József dr.* és *Lőrinc Ferenc dr.* szólt hozzá. Ezután *Soós Árpád* azokról a vizsgálatairól számolt be, amelyeket a hazai Planorbida csigáink ivarkészülékén végzett. Beszámolójához *Gelei József dr.* fűzött megjegyzéseket, elnök pedig melegen üdvözölte a szakosztályban történt első szereplése alkalmából. Végül *Balogh J. Iván* két előadást tartott, az elsőnek a címe »A pókok gynandromorphismusa«, a másodiké »A *Mysmena leucoplagiata Sim.* nevű pók a magyar faunában« volt. A szakülést barátságos összejövetel követte a Posch-féle vendéglőben. *Szalay László dr.*

A növény is léleklizik. Régi életkutatók azt tanították, hogy a növény gázcseréje az állaténak fordítottja, vagyis az állat oxigént vesz fel a levegőből és szén-savat — széndioxidot — és vízgőzt lehel ki, a növény ellenben a légkörből szén-savat vesz fel és oxigént lehel ki. Ma is gyakran olvashatjuk és hallhatjuk, hogy a növényzet felfrissíti a levegőt, mert elhasználja az állatoktól kilehelt szén-savat. Mindez azonban csak bizonyos korlátozásokkal igaz. A zöld növények fényben tényleg szén-savat vesznek fel és oxigént szabadítanak fel, de fény nélkül és a nemzöld növényekben vagy növényi részekben a növények gázcseréje állandóan teljesen állatinak mondható, mert éppúgy lélekliznek, akár az állatok, vagyis oxigént vesznek fel és szén-savat lehelnek ki. A növény léleklizése szintén az élet feltétele, akár az állat, amiről nagyon egyszerű és nagyon érdekes kísérletekkel győződhetünk meg. Ha például valamely zöld növényt olyan üvegebe zárunk, amelyből az oxigént eltávolítottuk és csak a nitrogént hagytuk benne, növekedése megszűnik. Ismeretes, hogy vannak nagyon érzékeny növények, amelyeknek levelei a legkisebb érintésre vagy rázásra összehajlanak. Ilyen például a *Mimosa pudica*. Ha ezt tesszük oxigénmentes térbe, valósággal megmerevedik és levelei nem mozdulnak, hiába ingereljük. Az is könnyen kimutatható, hogy léleklizéskor a növény is szén-savat lehel ki, akár az állat. Tegyük egymás mellé 40 centiméter magas és 7 centiméter átmérőjű két üveghengert. Áztassunk vízben egy marék borsót, erre a borsóban megindul a csírázás és tegyük a vízből kiemelt borsót az egyik üveghengerbe, majd a két hengert zárjuk el jól záró, becsiszolt üvegdugóval. Gondoskodjunk róla, hogy a helyiségben olyan hőmérséklet legyen, mint amilyen a melegnek mondott szobában szokott lenni. Nyissuk ki 24 óra múlva a hengereket és visszahuzalon erresszünk beléjük égő gyertyát. Az üres hengerben a gyertya tovább ég, viszont abban, amelyiknek fenekén borsó van, kialszik. Ez azt mutatja, hogy ebben a hengerben elfogyott az oxigén. Ha borsó helyett zöldleves hajtást teszünk az üveghengerbe és körülbelül 200 köbcentiméter mézsvizet öntünk bele, a 24 óra múlva megzavarodó mézsvíz bizonyítja, hogy a növény léleklizése következtében a hengerben szén-sav gyülemlett fel. Zsíros magvak léleklizéskor az olajat előbb keményítőtvé alakítják át, a húsos növények pedig kevés szén-savat lehelnek ki, mert belsejükben szerves savak — sóskasav, almasav — képzéséhez használják fel. *Rapaics R.*

A Magyarfajta Kuttyákat Tenyésztők Egyesülete (VII., István-út 2., telefon: 30-8-30) hivatalos órát tart minden hétköznap délután 3 és 5 óra között.

KÖNYVEKRŐL

Gróf Széchenyi Zsigmond *Elefántország* című, a múlt hónapban megjelent könyve bizonyára sok magyar vadásznak és nemvadász könyvbarátnak karácsonyi ajándéka volt. S aki mindjárt hozzáfogott a könyv olvasásához, annak *Széchenyi*-nek ebből a könyvből kiáradó természetszeretete, vadászszenvedélye, mindig tréfálkozásra hajlamos, derűs kedélye, rokonszenvesége valóban ünnepi hangulatot teremtett a szívében. Az olvasó, aki Nagykárocsy napján reggel ezzel a szép karácsonyi ajándékkal a kezében a kandalló mellett karosszékbe ült, ugyancsak jól töltötte az ünnepet; *Széchenyi* jóvoltából megjárta Keletafrikát, mert aligha vált meg a könyvtől, míg estére — a szerzővel együtt — haza nem tért onnan. Hazatért — az Afrikába visszavágyó szerzőhöz hasonlóan — egy kis fájo érzéssel, azzal a vágyakozással, bár a valóságban is megláthatná a keletafrikai őserdő nagyszerű világát, amelyet *Széchenyi* írói tollával olyan jól tud megrajzolni. Hiszen a szerzőnek ebben a könyvében a forró-égövi természet, a keletafrikai állat- és növényvilág egyszerű mesteri vonásokkal megrajzolt tömör, zamatos képei a nemvadász olvasóban is vágyakat támaszt, az afrikai vadászélet pompásan sikerült írói pillanatfelvételei pedig a vadász olvasóval értetik meg, hogy *Széchenyi* — a szó nemes értelmében — irigylésre méltó ember.

Az *Elefántország* nagyon érdekes, nagyon tartalmas könyv. A szerző írói ügyességére vall, hogy olyan sokat tömörített bele mindabból, amit Keletafrikában, Kénya, Tanganyika és Uganda tartományokban, 1932—33 telén öt hónapig, majd 1933—34 telén ötödfél hónapig vadászva látott, tapasztalt, érzett és gondolt. Mert ott, az ősvadonban, nemcsak vadászni, hatalmas agyaráú elefántbikát, nagysörényű hím oroszlánt, veszedelmes, támadó bivalyt löni, nemcsak ritka antilópokot, bongót és szitutumgát elejteni, nemcsak sokféle állatot — nagyvadat, madarat, sőt rovar is — megfigyelni lehet, de a sátorban töltött esték magánya a naplóíráson felül gondolkodásra, elmélyedésre, bölcselkedésre is ösztökél.

A szerző például a termitáknak — ennek a rendkívül érdekes rovarfajnak — külön fejezetet szentel és csodálatos dolgokat mond el életmódjukról, szokásaikról, társadalmi berendezésükről, értelmességükről, ami emberi vonatkozású szellemes hasonlatokra készíti. Kedves jeleneteket figyelt meg az elefánt, valamint az oroszlán családi életéből és felsorakoztatja előttünk az anyja lábai között bujkáló komondornagyságú elefántcsemetét, a borját gondozó, mosdató gondos elefánttehenet, a koncon marakodó oroszlánkölyköket, a fölöttük szülői önzetlenséggel örökös oroszlánanyákat és a nöstények akarata előtt meghunyászkodó családapa, a »papushős« hím oroszlánt. Mindebből a szerző sokat látott, hiszen Tanganyikában egy völgykatlanban félórát töltött ötvennél több elefánt között egyre-másra fényképezve és a Serengeti-síkságon három hét alatt százhuszonnégy oroszlánt látott. Ott is inkább a fényképezőgéppel mint puskájával vadászott, mert nehezebben megoldható feladat a nagy ragadozóról jó fényképet készíteni,

mint az oroszlánt elejteni és úgy mondja, hogy »egy sikerült oroszlánkép felér tíz molyrágta oroszlánbőrrel.« *Széchenyi* ezt a maga választotta feladatát, az élő vadállatok fényképezését is kiváló sikerrel oldotta meg, hiszen könyvében annyi a közvetlen közelségből készült, szebbnél-szebb fénykép oroszlánokról, elefántokról, a támadó sebzett elefántbikáról, a vele szembe forduló bivalybikáról, a mindig támadásra kész orrszarvúról és még sok más nagyvadról, hogy ennek egy kis hányada is már nagy eredmény lenne. Csodálatot, elismerést érdemel a képek szerzője azért a bátorságért és hidegvérért, amellyel sok izgalmas, kényes, veszélyes helyzetben puskáját félretéve, csak a fényképezőgéppel dolgozott.

Amiben az afrikai vadásznak része lehet, mindabból kapunk egy kis izelítőt ebben a könyvben. Megtudjuk belőle — vagy talán csak homályosan elképzeljük — micsoda rettenetes fáradsággal jár az elefántcsapa követése órákhozott, sőt napokhozott az őserdőben, a tövises, tüskés őszobozóban, valamint a csak kevés európai vadász látta bongó keresése a bambusz-sűrűségben; milyen nélkülözéssel, sőt gyakran gyötréssel jár az afrikai vadonban a táborozás, a sátorban lakás holtfáradtan, tiszta ivóvíz híján, a füledt melegtől és tenger rovar kíznásától szenvedve; milyen szörnyű vesződéssel jár az utazás tehergépkocsin esős időben, feneketlen sárban és meddig kell várni a segítségre, a repülőgépre és mekkorát kell repülni a legközelebbi kórházig, amikor az embernek megártott az afrikai vadászélet és beteg lett. Aztán mulatunk a fekete kísérők babonáján, sokféle kabaláján, bűvész-szertartásain vadászat közben és a »csodadoktor« szereplésén, amiben a szerző ugyan nem hisz, mégis szívesen alkalmazkodik a helyi szokásokhoz, hiszen van rá eset, hogy a varázslat beválik. Bár kandallónk mellett a karosszékben ülve, néhányezer kilométer és kerek egy esztendő biztonságos távlatából olvassuk a dolgot, mégis megdobogtatja szívünket az 1933 Nagykárocsy napján, az őserdő sűrűségében, öt lépésről meglőtt elefántbika esete. És végül megértjük, elképzeljük az este, a táborban pihenő vadász érzését, amikor az éjszakai csendben és sötétségben oroszlánordítást hall; bár nem félelem az, de az ősköltől öröklött félelemérzés csökevénye, az ősi szívszorongás helyett a pillanatnyi megilletődés.

Széchenyi Zsigmond melegszívű, vígkedélyű, hidegvérű, szenvedélyes vadász, aki azt tartja, hogy a »száz fontos elefántagyar « az afrikai vadász legszebb jutalma és a nekitámadó sebzett, bőszült elefánt » a legtöbbször, amit Afrikától várhat.« Azt mondja, hogy »szíve egyik felét ott hagyta Afrikában, Elefántországban,« ahová előbb vagy utóbb vissza kell térnie. Ezt a vágyát — könyve elolvasása után — megértjük, sőt, mintha ... valami hasonló vágy lopakodna szívünkbe.

Széchenyi-nek ezt a második könyvét is — mint négy évvel ezelőtt a »Csui!« című nagyszerű első könyvét — *Dr. Vajna György és Társa* budapesti könyvkereskedők adták ki. A könyv minden része, a jó papír, a szép nyomás és a sok kiválóan szép kép a kiadók jóízűségét dicséri. A 260-oldalas *Elefántország* bolti ára fűzve 10, kötve 12 pengő.

Nadler Herbert

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS ÁLLAT- ÉS NOUÉNYKERTJÉNEK KÖZLEMÉNYEI

A nagy-kárókatona. Az állatkerti nagytó környéke télies képet mutat. A melegebb vidékekről származó madarak a természet ébredését, a tavaszt fűtött teletetőházban várják. De a nagytó télen most másképp fest, mint néhány évvel ezelőtt. A tó vizét ugyanis a régebbi időben takarékoság szempontjából minden ősszel lecsapoltuk és a tó fenéke tavaszig száraz volt. A madarakat akkor a kistavon helyeztük el. Ott telet összezsúfolva az egész madársereg. Ez a helyzet teljesen megváltozott. A fókátó és akvárium elhasznált vizét — amely azelőtt a csatornába ömlött — a tóba vezettük, minek folytán

Nagy-kárókatona az állatkertben. Hölsel felvétele

külön költség nélkül kapunk télen is vizet a nagytóba. De igazgatóságunknak ez az ujítása nemcsak ebben a tekintetben jelentős, hanem szinte megbecsülhetetlen azoknak a vízimadaraknak elhelyezése szempontjából, amelyek kellő gondozás mellett a szabadban is átteleltethetők.

Ezeknek egyike a nagy-kárókatona (*Phalacrocorax carbo* L.), amely a szabad természetben mind az öt világrészen él. Színe sötét zöldesfekete, torka sárga, szúrósan néző szeme zöld. Kitűnő úszó, jó mélyre lebukik és a víz színe alatt messzire úszik. Amikor a vízen tartózkodik, hamarosan észre vesszük. A fejét magasan tartja, teste pedig annyira a vízbe süllyed, hogy a háta alig két ujjnyira emelkedik a víz színe fölé. Ezáltal a feje aránytalanul nagynek látszik. Hallal táplálkozik. Néha csoportokba verődve halászik, akár a gödény. Nagyon falánk. Sok halat pusztít és ezzel a halastavakban kárt okoz. Naponként állítólag akár három kilóra való halat is felfal. Fogságban hallal és hússal tápláljuk, de itt a napi adagja csak 700—800 gramm. Amint a gyakorlat mutatja, ekkora adag elég neki. A szabadban sem eszik ennél sokkal többet.

Megszelídül, akár a holló. Általában egész lénye hasonlít a hollóéhoz. A vízparton farkát a földre támasztja, testét pedig majdnem függőlegesen tartja. Napsütéses időben kiterjesztett szárnyakkal órák-hosszatt üldögél. Hangja recsegő, mély torokhang, amely — ha szabályos időközökben, egymásután hallatja — az alvó ember horkolásához hasonló. Fogságban néha költ is, de az állatkertünkben levő kárókatonák eddig csak a fészekrakásig jutottak. Ezzel azonban egész évben foglalkoznak. Amikor az egyik valami letört száraz ágat talál, a partra viszi, alkalmas helyet keres és esetenül ugrálva, az ágat óvatosan a földre teszi. Társai ezt a műveletet nagy érdeklődéssel szemlélik, aztán odasomfordálnak és amelyik előbb éri, az ágat elkapja. Erre nagy láрма támad. Az ágat ide-odarángatják, amíg darabokra nem törik. A fészekrakás ezzel egy időre be is van fejezve.

A nagy-kárókatona költöző madár. Hazánkban régebben több helyütt fészelt, de ezek a fészkelőtelepek nagyon megfogyatkoztak. Az állatkertben tartott három példány 1930-ban, mint tollasodó fióka, a Hanságról került hozzánk. Külföldön a nagy-kárókatona egyes fészkelőtelepeit védelemben részesítik. Szombath

A galléropávián. Hosszú idők múltával ismét látható majomházunkban az Abessziniában, Szudánban, Eritréában honos galléros- vagy hamadryaspávián. Ez egyike a közismertebb páviánfajoknak és úgyszólván minden állatkert lakója. Az állatkertek majomháza szinte el sem képzelhető e páviánfaj nélkül. De a galléropávián nem is annyira a majomházak, mint inkább az úgynevezett »majomszklák« közismert lakója, az indiai bundermajmokkal egyetemben. Különösen érdekes és szép ilyen majomszklacsoport van a hamburg-stellingeni és a müncheni állatkertben, a drezdai állatkertben a bunder-majmok számára építettek ilyen műhegyet.

Ezeknek a páviánaládoknak hatalmas, galléros, nyaksőrényes hímjei, mint a megtestesült egykedvűség élő szobrainak mintaképei órák-hosszatt üldögélnék kiválasztott kópárkányukon és nem törődnek a bámészködő gyerekek zsvajával, ügyet sem vetnek

a fajukbeli fiatalok dévaj hancurozására, csak ülnek, ülnek, szemük a messzeségbe kalandozik, merev kutyaarcukon pedig a visszafojtott és göggel párosult kegyetlenség tükröződik vissza. Ha ilyenkor valamelyik páviánifjone közelükbe merészkedik, ajánlatos, hogy gyorsan távozzék is; az öreg hím nem tűri büntetlenül, ha magányában zavarják. Ha azután a jókedvű csemete idejében nem szedi lábát, igen könnyen megismerkedhetik családja fejének és mindenható urának erős öklével, avagy sok ragadozót is megszegyenítő, hatalmas fogaival. Az öreg törzsfő pedig az ilyen dorgálás után, mintha mi sem történt volna, nyugodtan üldögél tovább; hogy valóban élő állatot látunk magunk előtt, azt csak vakaródzása, vagy hidegen nyugodt szeméből kivillanó, néha látszólag szelid, máskor megvetést, gyűlöletet eláruló tekintete mutatja. Amikor már jósokára elúnta a merev szemlélődést, lomha mozdulattal, hihetetlen nyugalommal sétára indul. Látva vontatottnak tetsző mozdulatait, azt hinnők, hogy az abessziniai sziklák jellegzetes lakója talán nem is képes gyors helyváltoztatásra ámde azonnal megváltozik róla véleményünk, amikor az öreg törzsfő olyan kölykocsoporthoz érkezik, ahol az egyetértés helyreállításához esetleg tekintélyére van szükség. A kölykök között a civakodásnak legtöbbször a közönség által bedobott nyalánság szokott az oka lenni. Ha idejében nem vették észre mindenható parancsolójuk egyikének közeledését és nem igyekeztek zsákmányukkal idejében odébbállni, az öreg kényúr nagyon egyszerűen teremt rendet közöttük: elkergeti a veszekedőket és véget vet a vitának azzal, hogy maga eszi meg a kölyköknek szánt csemegét! Az egész jelenet olyan gyorsan szokott végbemenni, hogy jóformán időnk sincs észrevenni a páviánbölcességnek ezt a megnyilvánulását.

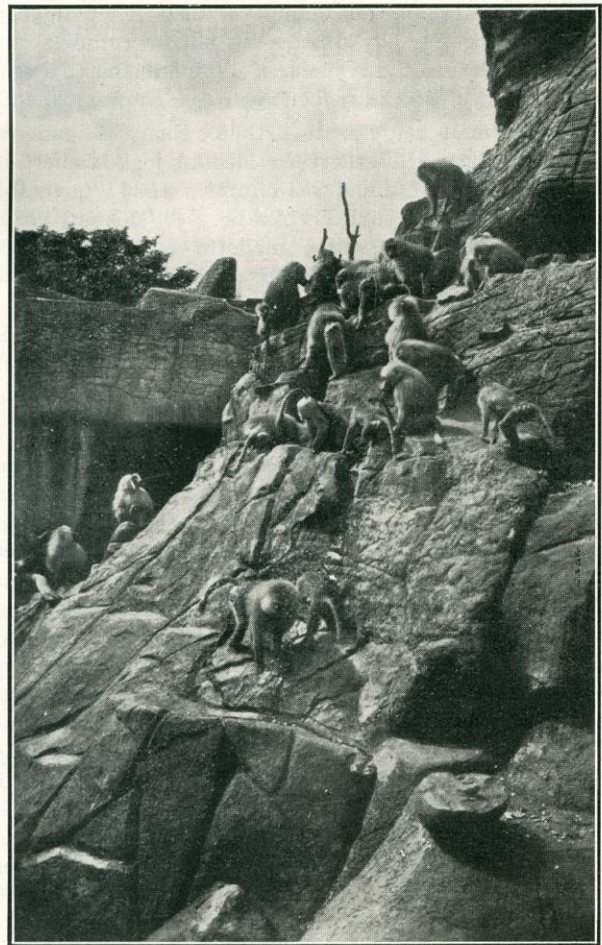
Az öreg hímek egykedvűsége azonban csak addig szokott tartani, amíg csendes a környezetük. Amikor őrszemeik — amelyek a szerintük veszélyeztetett sziklarészeket, csúcsokat, párkányokat tartják tervszerűen megszállva — szokatlan jelenséget vesznek észre, az öregek is bámulatos gyorsasággal csoportosulnak, s a vélt vagy tényleges veszélynek megfelelően támadó, vagy védelmi állásba helyezkednek. Ebben a tekintetben viselkedésük semmiben nem különbözik, akár a szabadban, akár valamelyik állatkert majomszikláján élnek. Az állatkerti páviánokat természetesen sohasem fenyegeti komoly támadás, de Afrikában bizony elég sokszor ólálkodik hordájuk közelében a leopárd, s ez a szép pettyes nagy-macska minden lehető alkalmat megragad, hogy egy-egy galléros porontyot zsákmányul ejtsen. Tervszerű védelmi elrendeződésüket, mint a leopárddal és más ellenséggel szemben való védekezésük örökletes megnyilvánulását, bárki megfigyelheti az említett külföldi állatkertek majomhegyein is.

Hogy a gallérospáviánok nagy hordáit a leopárd időnként meg-megrítkítja, abban a természet bölcs intézkedését kell látnunk. Ez a páviánfaj olyan szapora, hogy ha nem volna természetes ellensége, pocsékoló pusztításával lehetetlenné tenné elterjedése helyén a mezőgazdasági termelést. Szaporaságának azonban állatkerti szempontból csak örülni lehet. A majomsziklák gallérospávián-népségének nagyrésze már a fogságban született és nevelődött. Másik

Hím gallérospávián. Hölzel felvétele.

nagyon kedvező és főképen állatkerti szempontból előnyös tulajdonsága csodálatos edzettsége. Külföldi állatkerti szakemberektől hallottam, hogy az alig öklömmnyi csemeték is az öregekkel együtt vígan játszadoznak a havon. De jómagam is láttam, hogy esős, hideg őszi napokon is kint tartózkodnak a sziklákon, legfeljebb egy-egy perem alatt keresnek menedéket a csapadék, de nem a hideg ellen. Fűthető téli tanyára tehát egyáltalán nincs szükségük, ami nagyon megkönnyíti tartásukat. Állatkertünkben a

A gallérospáviánok sziklája a hamburgi állatkertben.

Az állatkerti majomház új lakója. Hölzel felvétele.

nehéz gazdasági viszonyok folytán még nem lehet a gallérospáviánokat olyan környezetben bemutatnunk, amely számukra a legelőnyösebb és a közönségnek is a legtetszetősebb, de nálunk is meg lehet figyelni, hogy amikor egy-egy hűvösebb napon minden más páviánfajunk bent tanyázik a majomházban, a galléros-pár a külső ketrecben is szívesen tartózkodik.

Ilyenformán nagyon is érthető, hogy a galléros-pávián egyike az állatkertben látható legközismertebb páviánfajoknak. Hamadryas-párunk 1934 november hó 16-án érkezett állatkertünkbe. A nőstény szőrhaja kevésbé tetszetős, mellette feltűnően díszesnek és tiszteletet gerjesztőnek mutatkozik a párja, a szépen fejlett, erős hím.

Ezzel a páviánpárral együtt néhány más emlős-állat is érkezett hozzánk, ezeknek részletes ismertetését lapunk következő számaiban hozzuk.

Anghi

Görény az állatkertben. Szokatlan dolog történt az állatkertben a múlt hónap elején, patkányfogásra való csapóvasban egy mezeigörényt (*Mustela eversmanni hungarica Éhik*) fogtunk. Az állatkertben, az állandó irtás ellenére, sok a patkány, ezek kertünk lakóinak eleségére nagy számmal gyűlnek össze a környékről. Nagy kárt okoznak nemcsak az eleség fogyasztásával, hanem még inkább annak beszenyenyezésével, mert ez által sok esetben betegségek okozói és terjesztői. A madarakra pedig különösen veszedelmesek, mert ha bejutnak a ketrecükbe, nagy vérendzést és pusztítást vihetnek végbe közöttük. Természetesen mindenképpen igyekeznünk ellenük védekezni és tüzzel-vassal irtjuk őket. Veszedelmes mérget pusztításukra a többi állat miatt nem használhatunk, inkább a gyakorlatban már bevált és más állatra ártalmatlan mérgezési módszerrel irtjuk vagy csapdákkal és csapóvasakkal fogjuk őket. Ennek az utóbbi módnak még az az előnye is

van, hogy a fogott patkányokkal a nagyobb ragadozó madarakat etetjük. Bár ilymódon nem tudjuk őket teljesen kiirtani, mégis nagyon apasztjuk számukat és ezzel nagyobb kártevésüknek elejét vesszük.

Az említett görényt a fácánházban a patkányoknak felállított csapóvasban fogtuk. Amikor a fácánok gondozója reggel megvizsgálta a csapdákat, az egyik csapóvasban — nagy meglepetésére — egy fejlett, nagy görényt talált. A kis vas mellső lábait olyan erősen fogta meg, hogy nem tudott kiszabadulni. Lábai eltörték, különben ép volt. Amikor az esetről értesültünk, első gondolatunk az volt, hogy bizonyára az emlősosztály valamelyik ketrecéből szabadult ki egy görény és azt fogta meg a csapóvas. Ez a feltevésünk azonban téves volt, mert az állatkerti görényekből egyszem hiányzott. Tehát csak idegen görény lehetett, amely valamiképpen betévedt hozzánk. Lehet, hogy valakinél már fogságban volt és elszabadult, vagy talán az állatkertet érintő vasútvonal mentén került a városba. Mindenképpen érdekes, hogy bejutott a városba és az állatkertben jó helyet választott, ahol nem pusztult volna éhen. De nem volt szerencséje, mert a csapóvas, a jelek szerint, mindjárt megjelenése első napján fogta meg. A madárállományban még nem tehetett kárt, semmi hiányt sem észleltünk, bűnjeleket, tollakat vagy csontokat nem találtunk.

Az elfogott görény tehát idegen volt, nem állatkerti ketrecből szabadult ki; érdekes volna tudni, honnan származott, mimódon, hogyan került az állatkertbe, a főváros területére.

Bohutinsky

DERŰ

JANCSI.

Jancsi költött név, Bandi is lehetne. Komoly, meglettkorú, irigylésreméltóan nyugodt ember; keveset beszél, amit mond, azt is lassan, vontatottan, megfontoltan mondja. Derűs nyugalomával tréfaszeretete párosul. Aki szemének alig észrevehetően huncut villanásából nem tud olvasni, komolyan előadott tréfáit áhítattal hallgatja. Mindig huncutságon törí a fejét és jól sikerült tréfáin napokig mulat.

Jancsi vadászember, szenvedélyét azonban nagy akaraterővel korlátozza. Beszédéből arra kellene következtetnünk, hogy csak a ragadozómadarak meg a ragadozó emlősök érdeklik, ámde tavasszal napról-napra szalonkázik, ősszel pedig éppolyan örömmel foglászik, nyulászik, akárcsak »szenvedélyes vadászok«-nak mondott cimborái. A »dúvadvadász« Jancsi foglászás közben természetes testével olyan gyorsan halad az őszi tarlón, hogy ember legyen a talpán az a sovány vadászcimbora, aki vele tud tartani. Szembehajtások alkalmával a hajtókat mindig futásra nógatva küldi a kukoricatábla végéhez, hogy fölölegesen ne teljék az idő.

Isteni nyugalmán alapuló módon készül a vadászatra. Sohasem tudja előre, mit akar, csak az utolsó

percben cselekszik határozottan. Elég kész tőlténye még kivételesen sincsen. Közvetlenül indulás előtt készíti tőltényeit éspedig tüneményesen gyorsan és csodálatos módon.

Összemarkol egy csomó használt tőltényhüvelyt és íróasztalára teszi. Asztalfiókjából irónvastagságú, húszcentiméteres gerendaszeget vesz elő. Iratcsomót tesz maga elé. Az iratcsomóra helyezett, egyszer már használt tőltényhüvelybe dugja a szeget, amelyet valami rossz vízcappal ütöget. Az ütéstől nem az iratok sérülnek meg, hanem a hüvely feneke elgörbül, kidomborodik, amíg a gyutacs belőle kihull. Az új gyutacsot, mint valami bővész, hüvelykujjával nyomja — de csak félig — a helyére. Az így előkészített hüvelyeket hétköznapi, nagyon kotyogós puskájába dugja, amellyel addig erőszakoskodik, amíg be nem csukódik; ily módon, úgy-ahogy, a gyutacs is helyére nyomul. A tőltényhüvely megkínzása után lőporozni, fojtani és a seréttel adagolni csak tőltényenként lehet, mert egyetlen tőlténye sem áll meg a talpán. Jancsi szerint tőltényt kényelmesen becsavarni csak olyan »kimustrált« csecsemő-karoszéken lehet, amelyen annak a bizonyos »kis edény«-nek a helye is megvan. Hogy ezt babonából teszi-e, vagy tíz évvel fiatalabbnak érzi magát mellette, nem tudtam kisütni.

Az így készült tőltény megbecsülhetetlen, mert csak Jancsi puskájából lehet vele lőni. Alsókulesos, nem is kotyogós, de lötyögős hétköznapi puskája csodálatos szerszám. Ahányszor megcsodáltam és hozzányúltam, annyiszor csipte be az ujjamat. A puska agya, ha nem is derékszőgben, de legalább 60 fok alatt hajlik a csőhöz; könnyebb bottal célozni, mint ezzel a furcsa szerszámmal. De Jancsi tud vele, sőt nagyon is tud, mert jobban lő ezzel a löccsel, mint más ember a legfinomabb puskával. Jancsinak ünnepi puskája is van, de ezt nem használja, csak mutogatja. Hogy hétköznapi puskáját mikor tisztították meg utoljára, annak a jó Isten a megmondhatója. Szerény véleményem szerint ezelőtt huszonöt esztendővel, amikor vette, bár erősen állítja, hogy évente kétszer, de ezt maga sem hiszi komolyan. Ezzel a puskával már annyi vadat lőtt, hogy nagyon gazdag lehetne a lőtt vad árából; kis- és nagyvadat, sőt vaddisznót is lőtt az egyik téli hajtásban.

Különösen érdekes volt az a vaddisznós eset. Meg kell jegyeznem, hogy vaddisznó csak kivételesen, minden tíz évben ha egyszer, van Jancsi vadászterületén, tehát egészen váratlanul bukkant rá. A seréttel tőltényt hirtelen golyóssal cserélte ki, közben a disznó nekirohant; egyszerre kellett lőnie és félreugornia. Így esett meg, hogy egyetlen golyója csak disznólábat ért. Ám Jancsi nem volt rest és a sebzett kant több lövéssel, hatos seréttel terítette le. Azóta hetenként nyolcszor disznóról álmodik.

A vaddisznó kikészített bőre díszhelyre került, csak erre büszke, számos szarvasagancsát nem is nézi. Hozzánemértő ismerőseit a vaddisznóbőrrel is megtréfálja, mint medvebőrt mutogatja; volt, aki el is hitte.

Jószívű vadászcsimbora, mindig vendéggel vadászik. Gazdag ezért sohasem lesz, mert vendégszeretetével bőven élő barátai pusztítják el fölös filléreit. Ha vendége van, nappal vadászik, éjjel dolgozik, tehát

önfeláldozó, de rátartós is. Rátartós kifogástalanul elválasztott hosszú, ritka szép hajára.

Szeretettel igyekeztem hünen bemutatni legkedvesebb vadászcsimborámat, aki már sok vidám, derűs, boldog napot szerzett nekem. Bemutattam már csak azért is, mert sokan vagyunk Jancsik és mégis kevesen. Az ő kapkodó sietsége a mienk, derűs nyugalma, jókedve az övé, a mi jókedvünk a múlté. Talán azért szeretlek olyan nagyon, azért vagyok magam is boldog, ha veled vadászom, mert melletted a háború-előtti béke nyugalma szállja meg szívemet. Élj sokáig, Jancsi, mert megnyugtató nyugalmadra és jókedvedre még sokáig szükségünk lesz ebben a felfordult, idegromcsoló világban.

Énik.

AZ IFJUSÁGNAK

A VÍZ.

Írta: Tas József.

A nap leáldozóban volt. Utolsó sugarai arannyal öntötték le a hegyvidéket, majd sötétlila korongja lejjebb csúszva, a láthatár alá tűnt.

A falu népe elcsendesedett. Valamelyik házőrző komondor itt-ott ugyan még vakkantott egyet, de ez csak annak a jele, hogy őkelme már csak félszemmél figyel, a másikkal szendereg, mert leszállt az éj.

Az aranyos kalászu búzatáblát már régen lekaszálták, sőt az új búzából már kenyeret is sütöttek, de az árok mellett egycsomóban állt a piros pipacs, amely éppen összehajtani készült szirmait, hogy szintén aludni térjen, amikor valami igen halk neszt hallott. A zombékos rét felől, lenge ruhácskában, felperdült a köd és vonulása közben hozzáért a pipacshoz.

— Huh! De nedves valami! Ki van itt?

— Én! — suttogott a köd, amely a rét felől végig imbolygott a szántóföldön, az erdő felé vonult és szélesen elterpeszkedett a tájon.

— Ki vagy? — kérdezte ijedten a pipacs.

A köd ide-oda csapongott és befödött mindent, ami útját állta. — Körülveszlek, betakarlak, megöllek — suttogta s átkarolta a pipacs remegő testét. — Hogy ki vagyok? Megmondom! — s táncot lejtett — vagy mégsem mondom, hisz úgysem érted meg.

— No-no! Csak kísérelj meg, hátha mégis megértem.

— Én vagyok a harmatcsepp a virág kelyhében, a felhő az égen s a köd a réten — kezdte magyarázni a hűvös vendég.

— Hogy van hát, — kételkedett a pipacs — a harmatcseppet ismerem, hajnalban rajtam csüng, de te alig hasonlítasz hozzá!

— Pedig mégis én vagyok az! — felelt halkán a köd — és mégsem ismer senki! Többféle alakban kell megjelennem a földön,

ez az én sorsom. Ma harmat, holnap eső vagyok, máskor mint hegyipatak szelem át az erdőt, s ha leszáll a nap, mint köd vonulok a hegyoldalon fölfelé.

— Érdekes! — szólt a pipacs. — Most már kíváncsi vagyok életed történetére! Elmondhatnád!

— Bajos lesz elmondani, nehéz az életem sora, de megkísérlem. Mélyen a földben születtem. Ott sok testvéremmel együtt bújdosom, míg egyszerre csak az erdős hegy lejtőjén, mint kristálytisza forrásvíz buggyantam a napvilágra. El sem képzeled, milyen boldogság volt árkon-bokron át lefelé szökdelni. Amikor a völgybe értünk, jobban szétterültünk és rohanásunk meglassult. Számos tarka pisztráng cikázott bennünk és legyek után kapkodott. Amikor fű, virág, vagy fa nézett belénk, tükörré változtunk és megmutattuk nekik képmásukat. Ha falevél hullott ránk, elcsónakázhatott rajtunk messze földre. A partmenti virágokkal elbeszélgettünk, a hegyoldalról belénk gurult kövecskéket továbbgurítottuk és útközben fényesre csiszoltuk. Ez volt életünk legszebb és legboldogabb korszaka.

— Mikor tudom már meg, hogyan lett belőled köd? — türelmetlenkedett a pipacs.

— Az a bajunk, hogy nyughatatlanok vagyunk. Tovább igyekeztünk! Éjjel-nappal futottunk. Addig-addig siettünk míg csak messze innen a tóba nem értünk, amelyen fehér vízirózsák és tányérnyi zöld levelek himbálóztak. Akarva, nemakarva, a tó fenekére jutottunk, mert hidegek voltunk. A tó színe fényes és tükörsíma volt, mert a nap sütötte. Én is a napsugárra vágytam, a vízirózsák közé. A napsugár a vízirózsák és levelek között lepislantott a tó fenekére és csalogatott fölfelé. Nem voltam rest, lassanként megmelegedtem és egyre feljebb kerültem. Végre a napfényben fürödtem, ölelgettem a zöld leveleket és örömben csókolgattam a piros rózsákat, de csakhamar megadtam ennek az árát. Egyszerre csak nagyon égett a napsugár és ettől olyan könnyű lettem, hogy búcsúzás nélkül kiröppentem a tóból és otthagytam a rózsát, a leveleket és kedves testvérkéimet. A szellő egy csomó társammal elkapott és szárnyán felszöktünk a mennyboltig, ahol felhő lett belőlünk. A szél messzire elvitt bennünket és napokig kóvályogtunk a levegőben, szép, erdős, hegyes tájak fölött. Egyszerre csak olyan hideg légrétegbe jutottunk, hogy menten esőcseppekké dermedtünk és mint eső hullottunk le a magasból, olyan sebesen, hogy majd elszedültünk. Csapkodtunk, amerre hullottunk, a virágok gyorsan becsukódtak, a madarak az eresz alá bújtak.

— Tehát az eső is te vagy? — csodálkozott a pipacs. — De sok dolgod akad a földön!

— Úgy van! Nincs nyugtom; folyton vándorolok. Ezt nevezi az ember a víz körforgalmának a természetben.

— De hogyan lett belőled köd? — kíváncsiskodott a virág.

— Amint földet értem, már megörültem, hogy forrásbeli testvéreimet viszontlátom, de alig értem a fák gyökeréig, azok tüstént felszívtak és megkezdtem a sétámat bent, a fa csövein véges-végig. Minden táplálékuk a földben bennem oldódott fel s ezt kellett oda szállítanom a legkisebb ágacskákba, levélkébe. Csak estére szabadultam fel, amikor napnyugta után fű és fa felsóhajtott és mint játszi sóhaj, mint pára vagy köd testvérkéimmel együtt kiröppentem. Most erdön, mezőn végig imbolygunk és mint harmatcsepp lecsapódunk arra, aki utunkba akad. Mire pitymallik és ránk süt a nap, a földre csöppenünk és a körforgalmat előlről kezdjük.

— Hagyd abba! Hiszen szédül a fejem, olyan csodás dolgokat mondasz! — kiáltott a pipacs.

A békák a felkelő napot köszöntötték. A madarak is felébredtek és vidáman dalolni kezdtek, az erdő megmozdult, reggel volt!

— Jaj, nem látok! — panaszkodott a pipacs — mindent elborít a köd!

De a szellő elkapta az imbolygó ködöt, amely néhány pillanat múlva eltűnt.

— Lám, lám, — vélekedett a pipacs és megrázkódott a szélben — becsapott a köd, nincsen sehol, ilyen vizes mesével tartott a gézengúz.

A nap pedig széles ábrázattal mosolygott rá. — A köd igazat mondott! — szólt megnyugtatóan és elindult a menny boltozatján, tüzesen ragyogva, fölfelé, hogy meleg sugaraival új életet fakasszon a földön.

„A TERMÉSZET”

1934. évfolyamának bekötési táblája
vászonból, arany-nyomással
2 pengő beküldése ellenében
kapható kiadóhivatalunkban.

APRÓ HIRDETÉSEK

Az apróhirdetés minden szava 20 f.; előfizetőknek 10 f.
A legkisebb hirdetés egyszeri megjelenése 2 pengő;
előfizetőknek 1 pengő.

Előfizetési vagy hirdetési díj Állatkert Budapest, VI.,
küldendő.

Természettudományi Közlöny. Szerkeszti: *Ilosvay Lajos*
közreműködésével *Gombocz Endre és Szabó-Patay*
József. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest,
VIII., Eszterházy-u. 16.

»Magyar Foxterrier-Tenyésztők Egyesülete« Budapest,
Állatorvosi főiskola poliklinikája, VII., Rottenbiller-
utca 23—25. Telefon: 30-8-30

Magyar Tacskó-Tenyésztők Egyesülete Budapest, VII. ker.,
István-út 2. Állatorvosi főiskola poliklinikája.
Telefon: 30-8-30. Hivatalos órák hétfőn és csütör-
tökön 17—18 órák között.

Magyar Kutyaajták Törzskönyve Budapest, VII., ker.,
István-út 2. Állatorvosi főiskola poliklinikája. Telefon:
30-8-30 Hivatalos órák törzskönyvezés végett hétfőn
és csütörtökön 17—18 órák között.

Kutyát tanításra, gondozásra elvállal *Virasztó Károly*
szakképzett oktató. V., Dráva-utca 12. sz.

Magyar Dobermannosok titkári hivatala Budapest,
VIII., Baross-utca 77. Telefon: 41-3-78

Magyarországi Telivér Kutyatenyésztő Egyesületek Szö-
vetése Budapest, VII., István-út 2. Telefon: 30-8-30

Pákozdy László — Kubacska Béla: *A magyar baromfi és*
tojás termelésnek és értékesítésének válsága és kivezető
utai című értékes és hasznos szakkönyve megrendel-
hető a *Magyar Pavlagi Baromfiakat Nemesítő Ország-*
gos Szindikátusánál, Budapest 72. Postafiók 22. címen.
Ára 1:80 P., az összeg levélbélyegben is beküldhető
és »A Természet« előfizetői bérmentve kapják.

Aki a vadászati ismeretek összes ágazatában teljes és
alapos tájékozódást óhajt nyerni, szerezze be *Nagy*
László »Vadászati Útmutató«-jának még kapható
évfolyamait. A kötetek egyenként is önálló egészek.
A vadászat, vadtenyésztés, vadismeret, fegyver- és
lőtechnika, vadászati jog, vizslászat stb. stb., általá-
ban a vadászattal kapcsolatos minden kérdésben
komoly tanácsadó és felvilágosító a kir. földművelés-
ügyi kormány erkölcsi támogatásával megjelenő
»Vadászati Útmutató«, melynek kötetei tömör szedés-
ben, átlag 250 oldal terjedelműek, eredeti szöveg-
ábrákkal díszítettek, tartós egészvászon díszes
kötésűek. A Természet előfizetőinek egy évfolyamot
4 pengő, több évfolyamot 3 pengő rendkívül kedvez-
ményes árban portómentesen küldi meg a »Vadászati
Útmutató« kiadóhivatala Budapest VIII., Üllői-út 58.
I. em. 17. ajtó.

A kiadásért felelős: NADLER HERBERT.

Házinyúl- és galambtenyésztők figyelmébe

Az állatkert igazgatósága
etetés céljára állandóan
vásárol házinyulat és
galambot.

Árajánlatok benyújthatók
az Állatkert
igazgatóságánál.

HIRSCHLER MIKSA

VASÁRUHÁZA
VI., SZONDY-U. 54. SZ.

MINDENMÉ VASÁRUK
ES HÁZTARTÁSI CIKKEK
LEGOLCSÓBB
BESZERZÉSI FORRÁSA

TELEFON: 17-5-28

A FOX TERRIER

Foxterriertenyésztők és tulajdonosok egyetlen
szaklapja.

Megjelenik gazdag tartalommal havonta.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Magyar Foxterriertenyésztők Egyesülete

Budapest, VII. kerület, István-út 2. sz.

VADÁSZOK FIGYELMÉBE!

ELADÓ VÉREBEK!

A kiállításokon első díjjal és tiszteletdíjjal kitüntetett,
kiválóan szép, másfél éves telivér kan hannoveri véreb,
továbbá egy kéthónapos telivér szuka bajorhegyi véreb
eladó STORCZ MÁTYÁS vadászati tisztnél, Gödöllőn.

ZIMMER FERENC

HALKERESKEDELMI R. T.

BUDAPEST, KÖZP. VÁSÁRCSARNOK. Tel.: 85-4-48

FIÓKÜZLETEK: V., Gróf Tisza István-utca 10.

Tel.: 81-6-79, VII., Rákóczi-út 90.

IRODA: VIII., Horánszky-u. 19. Telefon: 33-5-39

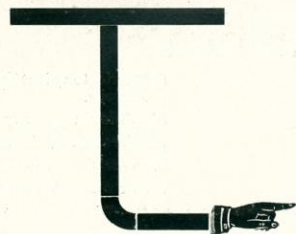
ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERTÜNK ÁLLANDÓAN SOK LÁTVÁNYOSSÁGOT NYUJT!

Kedvezőtlen
időjárás esetén is a
pálmaházban a délszaki
növények gazdag gyűjteménye,
az akvárium, terrarium, madárház,
majmok, ragadozók, zsiráfok,
antilopok és vastagbőrűek
házának fedett helyiségei-
ben pedig az összes
állatok láthatók

BELÉPŐDÍJ:

Felnőtteknek 70 fillér, vasárnap 50 fillér. 10 éven aluli gyermekeknek 30 fillér.

A BUDAPESTI ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERTBEN TÉLEN:

Jégpálya ~ szánpálya ~ csatoló
buffet ~ melegedő ~ zene

A bérletjegytulajdonosok a jég-
pályát díjtalanul használhatják

Bérletjegyek ára egész évre:

Felnőtteknek 12 P

Tanulóknak és

gyermekeknek 6 P

Köztisztviselőknek 8 P

Köztisztviselők

gyermekeinek 5 P

(elemi és középiskolai tanulók)

Napijegyek ára: 70 fillér

Vasárnap: . . . 50 fillér

10 éven aluli
gyermekeknek: 30 fillér